

BU, HƏMİN
ELÇİNDİR

(Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana
Sistemləri, müstəqil kütləvi
kitabxanalar üçün metodiki vəsait)

BU, HƏMİN ELÇİNDİR

*(Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemləri,
müstəqil kütləvi kitabxanalar üçün metodiki vəsait)*

Bakı-2023

Tərtibçi - müəllif: Bəybala Ələsgərov

Elmi redaktor: Kərim Təhirov

**Kompyüter yığımı və
Nəşriyyat redaktoru:** Tərlanə Əliyeva

Bu həmin Elçindir: (Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemləri, müstəqil kütləvi kitabxanalar üçün metodiki vəsait) / Tərt.-müəllif: B.Ələsgərov; elmi red. K.Təhirov. – Bakı, 2023. – 112 s.

ISBN 978 9952 554 38 0

© Azərbaycan Milli Kitabxanası, 2023

**E.İ.Əfəndiyevin “İstiqlal” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
Fərmanı**

Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafındakı böyük xidmətlərinə görə Elçin İlyas oğlu Əfəndiyev “İstiqlal” ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 may 2003-cü il

**E.İ.Əfəndiyevin “Şərəf” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
Sərəncamı**

Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə Elçin İlyas oğlu Əfəndiyev “Şərəf” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 11 may 2013-cü il

**E.İ.Əfəndiyevin “Şöhrət” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
Sərəncamı**

Azərbaycan Respublikasında müasir ədəbiyyatşünaslığın
və ədəbi tənqidin inkişafı sahəsində səmərəli fəaliyyətinə görə
Elçin İlyas oğlu Əfəndiyev “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 11 may 2018-ci il

Xalq yazıçısı Elçinə

Hörmətli Elçin!

Sizi – müasir Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsini 60 illik yubileyiniz münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm.

Siz ədəbiyyatımıza 60-cı illərdə qədəm qoyaraq tez bir zamanda tanınan istedadlı yazıçılarımızdansınız. Həmin dövrün ideoloji qəliblərinə sığmayan üslubda yazıb-yaratmış və ədəbiyyatımızın yeni mərhələsini formalaşdırmış nasirlər arasındasınız daim hörmətlə çəkilir. Xalqımızın tarixi taleyi və bədii irsi ilə bağlı olan, uzaq və yaxın keçmişimizin mənzərəsini canlandıran əsərləriniz XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutur. Milli mentalitetin daşıyıcıları olan qəhrəmanlarınız milli olduqları qədər də ümumbəşəridirlər. Məhz buna görə əsərləriniz istər keçmiş sovet dövründə, istərsə də indi müxtəlif dillərə tərcümə olunaraq bir çox ölkələrdə oxucuların rəğbətini qazana bilmişdir.

Müasir cəmiyyətdə insan fenomeni həmişə Sizin diqqət mərkəzində olub. Ölkəmizdə cərəyan edən mürəkkəb ictimai-sosial proseslər, gərgin mənəvi-əxlaqi axtarışlar Sizin qəhrəmanlarınızındaxili aləmində öz əksini tapmışdır. Həyat haqqında olan ideal təsəvvürlərin həyatın özündən nə qədər fərqli olduğunu dərk edən qəhrəmanlarınız, əslində, ədəbiyyatımızın əzəli mövzusu olan insan azadlığı problemini müasir dövrdə bütün çalarları ilə təcəssüm etdirirlər.

Siz yaradıcılığınızın çoxşaxəli olması ilə seçilən, müxtəlif janrlarda uğurla işləməyi bacaran qələm sahiblərindənsiniz. Teatr üçün yazdığınız əsərlər ədəbi aləmdə sizi həm də dramaturq kimi tanıtmışdır. Ölkəmizdə, habelə dünyada gedən ədəbi-bədii proseslər barədə dövrü mətbuatda müntəzəm olaraq dərc etdirdiyiniz tənqidi məqalələr ədəbiyyatşünasların yüksək qiymətini qazanmışdır. Ssenariləriniz əsasında çəkilmiş bədii filmlər tamaşa-

çılar tərəfindən həmişə böyük rəğbətlə qarşılanmışdır. Sizin ictimai fəaliyyətiniz müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın mədəni birlik və həmrəyliyi işinə xidmət etmişdir.

İnanıram ki, yaradıcılığın ən yetkin dövrünü yaşayan ədib kimi Siz müasir ədəbi prosesə ciddi təsir edən yeni-yeni əsərlərinizlə bundan sonra da Azərbaycan oxucusunu sevindirəcək, müstəqillik dövrü ədəbiyyatımızın zənginləşməsi işinə öz töhfənizi verəcəksiniz.

Sizə uzun ömür, cansağlığı və yeni yaradıcılıq uğurları arzu edirəm.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 may 2003-cü il

Oxuculara

Mən əsərlərimin böyük əksəriyyətini sovet dövründə yazmışam – başqa bir epoxada, başqa bir sistemdə, başqa bir ölkədə, tamamilə əks bir ideoloji mühitdə.

Ancaq hələ gənc yaşlarımdan etibarən bədii yaradıcılıqla bərabər, məqalə və esselərimi yazarkən, tədqiqatlarla məşğul olarkən də mənim əsas qayəm, məqsədim, amalım ondan ibarət olub ki, ideologiyaya (bəzən qorxunc, çox zaman kütlə, həmişə də ortodoks mahiyyətli Sov.İKP ideologiyasına!) yox, ədəbiyyata, sənətə xidmət etmək lazımdır.

Və bütün bu illər boyu mən bu yazılarımla, əlbəttə, öz imkanlarım daxilində məhz ədəbiyyata, sənətə xidmət etmişəm.

Əgər nəzərə alsaq ki, əsl ədəbiyyat, sənət öz konkret müəllifi ilə birlikdə, həm də xalqın özünüifadəsidir, mən bu illər ərzində tənqid və ədəbiyyatşünaslıq sahəsində də xalqa xidmət etməyə çalışmışam.

Mən heç bir bədii yazımdan imtina etmirəm – yaxşıdır, pisdir, onların hamısı mənimkidir və mən heç vaxt, heç bir məcburiyyət qarşısında hekayə, povest, pyes, roman yazmamışam. Onların hamısını vicdanımın səsi ilə yazmışam və bu gün – epoxaların (şüarların! konyukturanın! rəsmi meyarların!) daban-dabana zidd bir şəkildə dəyişdiyi bir zamanda da o bədii yazıları yenidən nəşr etdirmək mənim üçün xoşdur. O hekayələrdə, pyeslərdə, povestlərdə, romanlarda mənim müstəqil Azərbaycan Respublikasının oxucusundan gizlətmək istədiyim bircə cümlə, bircə söz də yoxdur.

Elçin,
Xalq yazıçısı

Ədəbiyyat yaradıcısı, metodoloqu və təəssübkeşi

Azərbaycan ədəbiyyatının tarixində özünə möhkəm yer tutmuş, yaxud böyük mövqe qazanmış, az da olsa, elə şəxsiyyətlər var ki, onlar həm yaradıcı-sənətkar, həm metodoloq-mütəfəkkir və ya metodoloq-ideoloq, həm də ədəbiyyatın, xüsusilə milli ədəbiyyatın təəssübkeşidirlər. Mirzə Fətəli Axundzadədən başlayan bu estetik-intellektual ənənə – məktəbin davamını XX əsrin əvvəllərində, yeni tarixi şəraitdə (və fərqli tipologiyalarla!) Əli bəy Hüseynzadənin, Cəlil Məmmədquluzadənin, 30-cu illərdən tamamilə yeni tarixi şəraitdə isə Səməd Vurğunun, Mirzə İbrahimovun, Mehdi Hüseynin, Rəsul Rzanın... təcrübəsində görürük. Sosializm realizminin tənəzzülünün başladığı XX əsrin ortalarından sonra milli ədəbiyyatı həm yaradanlar, həm onun metodologiyasının nədən ibarət olduğunu müzakirə edənlər, həm də təəssübünü çəkənlər ayrı-ayrılıqda kifayət qədər çox olmuşdur. Ancaq bütün bunları öz fəaliyyətində bir küll (kompleks!) halında birləşdirən ən parlaq sima məhz Elçindir.

Bədii yaradıcılığa keçən əsrin 50-ci illərinin sonu – 60-cı illərinin əvvəllərində başlayan (və ilk hekayələrindən etibarən öz yazıçı üslubunun konturlarını cızan!) Elçin “Azərbaycan bədii nəsrinə ədəbi tənqiddə (1945-1965)” mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə edəndə (1969) artıq hekayə və povestlərdən ibarət üç kitabın – “Min bir gecədən biri” (1966), “Açıq pəncərə” (1969) və “Sos”un (1969) müəllifi idi. Azərbaycan EA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyat nəzəriyyəsi şöbəsində elmi işçi kimi çalışdığı illərdə peşəkar yazıçı ol-

maqla yanaşı, həm də peşəkar ədəbiyyat nəzəriyyəçisi idi. Və təsadüfi deyildi ki, Azərbaycan sovet ədəbi tənqidinə həsr olunmuş məqaləsi 1973-cü ildə məşhur “Drujba narodov” jurnalının “Ən yaxşı məqaləyə görə” mükafatına layiq görülmüşdü... Bununla belə, mənim fikrimcə, Elçinə tənqidçi-ədəbiyyatşünas nüfuzunu o zaman geniş maraq doğuran (və bugünə qədər intellektual-ideoloji tərəvətini itirməyən) “Tənqid və ədəbiyyatımızın problemləri” kitabı (1981) qazandırdı. Azərbaycan ədəbiyyatının təhlilində, ədəbi üslubların dəyərləndirilməsində və sənətkarlıq meyarlarının müəyyənləşdirilməsində tənqidin (və tənqidçinin) xidmətinin nədən ibarət olduğu barədə aydın elmi estetik (metodoloji!) təsəvvür yaradan bu kitab çıxana qədər isə müəllifin ondan az populyar olmayan bədii kitabları – “Bu dünyada qatarlar gedər”, “Bir görüşün tarixçəsi”, “Povestlər” və s. nəşr olunmuş, ədəbi-ictimai mühitdə böyük rezonans doğurmuşdu. Elçinin bu dünyayabirinci növbədə ədəbiyyatın yaradıcısı (yazıçı!), ya metodoloqu (ədəbiyyatşünas!) olaraq gəldiyi sualına cavab vermək çətindir... Bununla belə ümumi yaradıcılıq fenomenologiyası (metafizikası!) baxımından ədəbiyyatın yaradıcısı olmaq missiyası, nə qədər sadələvh görünsə də, mənə, daha aparıcı mövqedədir...

“Bülbülün nağılı” (1983), “Mahmud və Məryəm” (1983, 1984), “Beş dəqiqə və ədəbiyyat” (1984), “Ağ dəvə” (1985), “Ölüm hökmü” (1989), “Ömrün son səhəri” (1993), “Dəlixonadan dəli qaçıb” (1996), “Baladadaşın ilk məhəbbəti” (2000), “Bayraqdar” (2003), “Qarabağ şikəstəsi” (2009) və s. kitabları, eləcə də on cildlik “Seçilmiş əsərləri”nə (2005) daxil olan əsərlərin əksəriyyəti göstərir ki, Elçin, birinci növbədə, müqtədir bir ədəbiyyat yaradıcısı – sənətkardır. Buraya onun xüsusilə son illərdə Azərbaycan teatrının (eləcə də dünya teatrlarının)

səhnəsində uğurla tamaşaya qoyulan əsərlərini, kinossenarilərini əlavə etsək, gözlərimiz önündə olduqca zəngin bir yaradıcılıq mənzərəsi (miqyası!) canlanır ki, burada diqqəti cəlb edən yalnız kəmiyyət (məhsuldarlıq!) deyil, həm də (və daha çox!) keyfiyyət, yazıçı üslubunun özünəməxsusluğu, mükəmməlliyi və ictimai şüura təsirediciliyidir.

Elçinə tənqidçi-ədəbiyyatşünas nüfuzu qazandıran “Tənqid və ədəbiyyatımızın problemləri”ndən sonra nəşr olunan “Klassiklər və müasirlər” (1987), “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri” (1999), “Tənqid və nəsr” (1999), “Ədəbi düşüncələr” (2002), “Azərbaycan ədəbi tənqidinin və ədəbi prosesin problemləri” (2003) və s. kitabları göstərdi ki, o, Azərbaycan ədəbiyyatının ən böyük metodoloqlarından biridir... Və “Bülbül” (1988), “Məmmədamin Rəsulzadə” (1994), “Bəstəkarın vətəndaş sözü” (1995), “Klassik aşiq poeziyasında dünya obrazı” (1996), “Nəriman Nərimanov: şəxsiyyəti və fəaliyyəti” (1997), “Şəxsiyyət və istedad (Cəfər Cəbbarlı)” (2000) və s. məqalə-kitabçaları həcmcə nə qədər kiçik olsalar da, müəllifin maraq dairəsinin metodoloji genişliyini bir daha təsdiq edir. Elçin böyük bir ədəbiyyat yaradıcısı – yazıçı, ədəbiyyatşünas metodoloq olmaqla yanaşı, ədəbiyyatın, xüsusilə milli ədəbiyyatın böyük təəssübkeşidir.

Elçinin ədəbiyyat yaradıcısı kimi nə qədər böyük uğur qazandığını sübut edən ən azı üç texniki göstərici var: bunlardan birincisi, nəşr olunan kitablarının tirajı, tamaşaya qoyulan əsərlərinin sayıdır; ikincisi, onun bədii istedadı haqqında yazılan ədəbi-tənqidi, elmi yazılar, deyilən fikirlərdir; üçüncüsü isə, əsərlərinin dünya dillərinə tərcüməsi, dünyada doğurduğu rezonansdır... Mən bu statistikaya getmək istəməzdim, ona görə yox ki, burada müəllifin, həqiqətən, Azərbaycanın az yazıçısı ilə müqayisə

yisə olunacaq bir miqyası var... Daha çox ona görə ki, həmin miqyasla müqayisə oluna biləcək ədəbi-estetik, intellektual – metafizik və fərdi-üslubi qüdrəti var. Elə bir qüdrət ki, o, adi insanların ondan da adi məişət həyatından (problemlərindən?..) başlamış cəmiyyətin ən yüksək mövqeyində dayanmış aristokratların “ideal” problemlərinə (həyatına?..) qədər əhatə etmək iqtidarına malikdir... Və təsadüfi deyil ki, “Müasir Azərbaycan ədəbiyyatında insanın bədii-estetik dərk” mövzusunda müdafiə olunmuş (2004) doktorluq dissertasiyası (Nərgiz Arıfqızı) məhz Xalq yazıçısı Elçinin yaradıcılığına həsr edilmişdir.

Elçinin yaradıcılığında (və yaradıcı şəxsiyyətində!) biri digərindən asanlıqla ayrılan (və eyni dərəcədə asanlıqla birləşən, bütövləşən!) üç parlaq əlamət-komponent var: 1) bədiiilik, 2) elmilik, 3) publisistiklik. Nəzərə alsaq ki, bu dünyada ümumən insan fəaliyyətinin (və yaradıcı şəxsiyyətinin!) bunlardan başqa cəmiyi iki komponent əlaməti qalır (rəsmilik və məişət) və onu danəzərə alsaq ki, həmin sonuncular da Elçinin istedad imkanları kontekstindən nəinki kənarda deyil, bəlkə əksinə, fərdi yaradıcı passionarlığının (kreativliyinin!) üzvi tərkib hissəsidir, onda təəvvür etmək olar ki, Elçin yaradıcı, metodoloq və təəssübkeş olaraq ən azı ədəbiyyatımızda hansı genotipin varisidir. O, yalnız bugünə, keçmişə və gələcəyə aid ən mükəmməl kanonları-təhlil, təfsir və proqram-layihələri təsdiq etməklə kifayətlənmir, nəinki bugünə, gələcəyə, hətta “hər işi qaydasında olan” keçmişə də sualverməyi (və bütövlükdə cəmiyyəti bu sual üzərində düşündürməyi!) bacarır. Hər şeydən əvvəl ona görə ki, sualı birinci növbədə özünə (özünün fərdi olduğu qədər də ictimai yaradıcı – intellektual şəxsiyyətinə!) verir... Çünki mühiti (öz sözlərilə desək, idrak “təsərrüfat”ını) özündə ehtiva etmədən nə cəmiyyətə sual verə, nə də ondan cavab gözləyə bi-

lərsən. Təsadüfi deyil ki, Elçinin “Sosializm realizmi bizə nə verdi?” sual-məqaləsi son illər bizim ədəbi-ictimai təfəkkürümüzü məşğul edən ən mühüm sual-hadisə oldu... Bu onun cəmiyyətə (və özünə!) verdiyi indiyəqədərki neçə-neçə suallardan biri idi... Və bu cür müstəqim və ya məcazi (ritorik) suallar yalnız vaxtaşırı olaraq ədəbi mühiti “silkələmək”lə qalmamış, yeni ədəbi nəslin yetişməsində, müasir ədəbi-estetik (və nəzəri) düşüncə təcrübəsinə yiyələnməsində, ümumən ədəbiyyat adamı kimi formalaşmasında böyük rol oynamışdır.

Etiraf etmək lazımdır ki, mənim də daxil olduğum, ədəbiyyatşünaslığa keçən əsrin 70-ci illərində gəlmiş, yaxud gəlməyi qarşısına məqsəd qoymuş nəslin ən böyük kumirlərindən biri Elçin idi. Mövcud kanonlara qarşı çıxan, ancaq həmin kanonları yaratmış ədəbi simalara (və onların görüşlərinə) tarix kimi hörmətlə yanaşmağın parlaq nümunələrini verən, dövrün tələb elədiyi yeni (proqressiv!) modellər təklif edən kifayət qədər gənc ədəbiyyatşünasın inkarçı, yaxud nihilist deyil, mahiyyətcə təkamülçü mübarizəsi gənclik üçün olduqca cəlbədicisi idi. Və bu nəzəri-estetik mövqeyini o, təkcə bir ədəbiyyat metodoloqu kimi yox, həm də müasir Azərbaycan nəsrinin – yeni nəsrin gözəl nümunələrini yaradan yazıçı-sənətkar olaraq da hər yeni hekayə, povest və ya romanında təsdiq edirdi. Və bugün də təsdiq etməkdədir!.. Elçinin 70-ci illərin sonu, 80-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan ədəbiyyatı tarixini yenidən dərk etmək istiqamətində başladığı (və başçılıq elədiyi) hərəkət, xüsusilə “Fikrin karvanı” silsiləsi milli ədəbiyyatın fəlsəfi-estetik idrakı, daha doğrusu, ədəbiyyat tarixinin (və ədəbi şəxsiyyətlərin) mükəmməl bir modern fundament üzərinə qoyulması üçün həm nəzəri-metodoloji əsas hazırladı, həm də (bəlkə, bu daha əhəmiyyətli idi!) ədəbiyyat tarixi kanonlarının publisistikaya qədər

varacaq elmi-tənqidi müzakirəsinə geniş rəvac verdi.

Azərbaycan (ümumən dünya) ədəbiyyatının tarixini yaxşı bilən, 80-ci illərdən demək olar ki, özü də böyük bir yazıçı olaraq bu tarixə qoşulmağa başlayan Elçin ədəbiyyat tarixinə (və ədəbi şəxsiyyətlərə!) canlı, bizim bugünümüzdə iştirak edən, sözün əsl mənasında müasirliyin hadisəsi kimi baxmağın, elə bilirəm ki, praktikasını yaratdı. Onun yazıçı, mütəfəkkir-metodoloq (və ideoloq), təəssübkeş olaraq ən böyük xidmətlərindən biri də milli ədəbiyyatı dünya ədəbiyyatında, eləcə də ədəbi-nəzəri fikrində həm tarixən mövcud olmuş, həm də müasir dövrdə mövcud olan ideyalar, üslub texnologiyaları kontekstində dəyərləndirməyə - uğurlarımızın (və qüsurlarımızın) miqyasını müəyyənləşdirməyə çalışmasıdır. Gənc dostu, istedadlı yazıçı-jurnalist Yaşara bu yaxınlarda verdiyi bir kitablıq geniş müsaibə də göstərdi ki, Elçin ədəbiyyatı həm milli, həm də ümumbəşəri səviyyədə təhlil etməkdə öz sələflərindən nə qədər qabağa getmiş, müasirlərini isə nə qədər qabaqlamışdır. Ümumən dünyanın, o cümlədən dünya ədəbiyyatının nə ilə nəfəs aldığını bilmədən, özünü dünyadan təcrid etməklə milli ədəbiyyatın təəssübünü çəkmək absurddur, əsl milli ədəbi-mədəni təəssübkeşlik odur ki, bədii yaradıcılıq imkanlarını dünyanın (insanlığın) müvafiq imkanları kontesktində dərk edib dəyərləndirə (və fəxr edə!) biləsən ki, bu baxımdan Elçinin bədii, elmi və publisistik idrak təcrübəsi, həqiqətən, milli bir məktəb, əgər belə demək mümkündürsə, transmilli bir metodologiyadır.

İlk elmi-nəzəri məqalələrindən birinin “Drujba narodov” jurnalının mükafatını almasını bir tərəfə qoysaq, dünya bir sıra müxtəlif dillərdə Elçinin əsasən bədii yaradıcılığı ilə tanışdır – kitablarını oxuyur, teatr tamaşalarına baxır... və qiymətləndirir... Şübhə etmirəm ki, bütün bunlarla yanaşı o, esseləri, elmi

publisistik oçerkləri, nəzəri-fəlsəfi müsahibələri, heç bir janra sığmayan (bəlkə də, yeni janr tipologiyası təqdim edən) yazıları ilə də müasir dövrün bir Azərbaycan mütəfəkkiri kimi də bizi dünyada təmsil etməyə tamamilə (və çoxdan!) layiqdir. Qənaət, müddəa və mülahizələrindəki konkretlik, mükəmməl məntiq və polemikaya açıqlıq, eləcə də idrak-təfəkkür miqyası (və dərinliyi) elə bilirəm ki, Elçinin metodoloji mükəllimələri (və şəxsiyyəti!) hər bir mütəfəkkir (filosof) üçün maraqlı bir enerji qaynağıdır... Çünki o, birinci növbədə, ədəbiyyat yaradıcısı, metodoloqu və təəssübkeşidir.

Nizami Cəfərov,
Akademik

Elçin dünyası

1943-cü il, İkinci Dünya müharibəsinin tən ortası idi. Artıq Sovet Ordusu Vətəni alman faşistlərindən təmizləyirdi. Bu yazda XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki İlyas Əfəndiyevin ailəsində oğlan uşağı dünyaya göz açmışdı. Uşağa ad qoyanda atası İlyas kimi türk adı olan Elçin adı ilə razılaşmışdı. Elçin – yəni haqq-ədalət yolçusu, həqiqət tərəfdarı, düzlük, doğruluq, şərəfli insan. Elçin bütün bunları özündə cəmləşdirdi. Müharibənin bütün çətinliklərinə baxmayaraq o da “qarğı at” sürmüş, Xəzərin qumlu sahillərində gəzərək öz ömrünün cəhlimlərini açmışdır.

Müasir Azərbaycan ədəbiyyatının böyük nümayəndələrindən biri, Xalq yazıçısı, filologiya elmləri doktoru, professor Elçin 1943-cü il may ayının 13-də, Bakı şəhərində, XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki İlyas Əfəndiyevin ailəsində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra ADU-nun (indiki BDU) filologiya fakültəsində təhsil almış, universitet Elmi Şurasının zamanəti ilə Azərbaycan EA Nizami adına Dil və Ədəbiyyat İnstitutunda ədəbiyyat nəzəriyyəsi üzrə aspiranturaya daxil olmuş, “Azərbaycan bədii nəsr ədəbi tənqidə” mövzusunda namizədlik, daha sonra “Ədəbiyyatda tarix və müasirlik problemi” mövzusunda doktorluq dissertasiyalarını müdafiə etmişdir.

Bədii yaradıcılığa lap erkən yaşlarından başlamışdır. İlk hekayəsi (“O inanırdı”) 1959-cu ildə “Azərbaycan gəncləri” qəzetində dərc olunmuş və ədəbi ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır. Bundan sonra o, dövrü mətbuatda müntəzəm olaraq bir-birindən maraqlı hekayə, povest, roman və ədəbi-tənqidi məqalələrlə çıxış etmişdir. Böyük ədi-

bin hekayələrindən, povest, roman və pyeslərindən ibarət müxtəlif dillərdə 100-dən çox kitabı, elmi monoqrafiyaları nəşr edilmişdir. Elçinin məşhur “Mahmud və Məryəm”, “Ağ dəvə” və “Ölüm hökmü” romanları Azərbaycan nəsrinin qızıl fonduna daxil olmuşdur.

60-cı illər ədəbi nəslinin ən istedadlı və aparıcı nümayəndələrindən olan Elçin, əsərlərinin mövzusunı həmişə oxucunu düşündürən, narahat edən, bu gün üçün səciyyəvi, tipik olan hadisələrdən alır. Özünəməxsusluq, orijinallıq, yenilik, psixoloji dərinlik və dəqiqlik, bədii dilin, lüğət tərkibinin zənginliyi, dünyagörüşünün genişliyi onun çoxcəhətli yaradıcılığını şərtləndirən başlıca xüsusiyyətlərdəndir.

Elçin qələmə aldığı hər bir obrazın dolğun, cəzbedici alınması üçün onun əxlaqi-mənəvi keyfiyyətlərini, düşüncələrini, psixologiyasını son dərəcə spesifik, mənalı lövhə və detallarla açmağı bacarır və onun yaradıcılığını şərtləndirən bu cəhətlər həmişə ədəbi tənqidin diqqət mərkəzində olmuş, yüksək qiymətləndirilmişdir.

Əsərlərinin məhz bu keyfiyyətlərinə görə Elçin müxtəlif millətlərdən ibarət milyonlarla oxucu auditoriyasının sevimli yazıçısıdır.

O, istər kiçikhəcmli, istərsə də irihəcmli əsər yazsın, fərqi yoxdur, seçdiyi mövzunu sənətin yüksək bədii-estetik tələbləri səviyyəsinə qaldırır, onun təsvir etdiyi hadisələr həyatı, canlı və təsirli alınır, obrazların ömür yolu bədii sözün işığında hərtərəfli görünür. Buna görə də Murad, Sevil, Ağanəcəf, Baladadaş (“Baladadaşın ilk məhəbbəti”), Cavanşir, Fazilə, Ayaz (“Qış nağılı”), Ayna, Cəfər, Qəşəm, Sədəf, Salman kişi (“Gümüşü, narıncı, məxməri”), Qəzənfər, Əmirqulu, Ələkbər, Ağababa, Əzizağa (“Baladadaşın toy hamamı”), Ziba, Mürşüd, İmaş, Cəbi (“Ox kimi bıçaq”) və bir çox başqa surətlər yadda

qalır, bizə fərdiləşən, psixologiyası, fikir və hiss aləmi doğma olan obraz təsiri bağışlayırlar.

İstedadlı tənqidçi Nadir Cabbarov “Həyat nəfəsli nəsr” məqaləsində yazır: “Ciddi nəsr! Olsun ki, bu ifadə ədəbi anlayış kimi qeyri-dəqiqdir və istilah kimi özünü doğrultmasın. Lakin yazının gerçəkliklə ünsiyyəti, onun həyat materialı ilə sənətkar rəftarı baxımından bu ifadə, zənnimcə, çox yerinə düşür: Elçin nəsrı ciddi nəsrdir - sözünün canı olan mətləbli nəsrdir”.

Elçin təkcə hekayələrində yox, povest və romanlarında da söz israfçılığına yol vermir, həmişə lakonik yazır, əsl mətləbi qələmə alır, rəmz və şərtliliklərdən, öz-özü ilə söhbət və daxili dialoqlardan, əfsanə və nağıl ünsürlərindən tez-tez istifadə edir.

Elçinin “Bir görüşün tarixçəsi”, “Toyuğun diri qalması”, “Dolça” kimi povestləri yalnız Azərbaycanda deyil, dünyanın bir çox ölkələrində nəşr olunmuş, oxucular tərəfindən böyük maraqla qarşılanmışdır. Təsadüfi deyil ki, bu povestlər keçmiş Sovet İttifaqının ən populyar və çoxtirajlı jurnallarında dərc edilmişdir. (“Bir görüşün tarixçəsi” – “Yunost” jurnalı, 1977, № 6; “Toyuğun diri qalması” – “Drujba narodov” və “Don” jurnalları, eyni vaxtda, 1978, № 10; “Dolça” – “Yunost” jurnalı, 1981, № 8).

Onun əsərləri bir çox ədəbi mükafatlar, o cümlədən SSRİ Yazıçılar İttifaqının, “Drujba narodov” və “Smena” jurnallarının (iki dəfə), “Literaturnaya qazeta”nın (iki dəfə), “Nedelya” həftəliyinin və digər mətbuat orqanlarının “İlin ən yaxşı əsəri” mükafatlarını, Moskvada nəşr olunmuş “Əncir ağacı” adlı povest və hekayələr kitabı keçmiş SSRİ-nin ən nüfuzlu mükafatlarından birini – Lenin komsomolu mükafatını, “Memar Sinan” Universitetinin (İstanbul), Fateh Universitetinin (İstanbul)

mükafatlarını, eləcə də ulu öndər Heydər Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə “İstiqlal”, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə isə “Şərəf” ordeni ilə təltif edilmişdir.

Ümumiyyətlə, qeyd etmək lazımdır ki, Elçin keçmiş ümumsovet ədəbi prosesində həm yazıçı kimi, həm də tənqidçi kimi ən fəal surətdə iştirak edən nüfuzlu bir qələm sahibidir. Onun yalnız elə “Literaturnaya qazeta”da dərc edilmiş onlarla məqalələrini, “Voprosı literaturı”, “Literaturnoye obozreniye” kimi jurnallardakı nəzəri çıxışlarını xatırlamaq kifayətdir.

Elçinin üç romanı – “Mahmud və Məryəm”, “Ağ dəvə” və “Ölüm hökmü” – yalnız milli romançılığımızın yox, ümumiyyətlə, Azərbaycan ədəbiyyatının ciddi və əhəmiyyətli nailiyyətləri hesab olunur və onlar bədii-estetik səviyyələri, qaldırdıqları sosial-ictimai problemlərin dərinliyi baxımından keçmiş sovet ədəbiyyatında yaranmış ən mükəmməl romanlar sırasındadırlar.

Misal üçün, “Ölüm hökmü” romanı təxminən 60 illik bir dövrün bədii salnaməsidir. Yazıçı həmin faciəvi və ziddiyyətli dövrlə bağlı həqiqətləri bütün kəskinliyi ilə demiş, sovet ictimai quruluşunun cəmiyyətə vurduğu mənəvi və maddi zərbələrin insan talelərinə təsirini dolğun bədii boyalarla ifadə etmişdir. Romanda həm 20-30-cu illərlə, həm də müasir dövrümüzlə bağlı faktoloji sənədlilik, bədii təxəyyül və obrazlarla özünün üzvi vəhdətini tapmışdır.

Elçinin dramaturgiyası, son illərdə qələmə aldığı komediyalar Azərbaycan komedioqrafiyasını keyfiyyətcə yeni bir mərhələyə qaldırmış və milli sənətimizdə bədii-estetik hadisə olaraq “Elçin teatri”ni yaratmışdır. Onun “Poçt şöbəsində xəyal”, “Ah, Paris!.. Paris!..”, “Mən sənin dayınam”, “Dəlixanadan dəli qaçıb, yaxud mənim sevimli dəlim”, “Mənim ərim dəlidir”, “Qatil”, “Şekspir” və s. kimi pyesləri yalnız Azərbaycanın de-

yıl, xarici ölkələrin, o cümlədən Türkiyənin ən böyük teatrlarında uğurla səhnəyə qoyulmuşdur.

Görkəmli tənqidçi Yaşar Qarayev yazır: “Elçin dramaturgiyamızda ilk dəfə olaraq xaosun, hərc-mərcliyin obrazını yaradır! Onların əsasında duran mənəvi-əxlaqi, ideoloji stereotiplərə, normativ düşüncə və rəftar tərzinə ən müasir, ayıq, oyaq ədəbi-estetik münasibət ifadə edir.”

Elçinin “Tənqid və nəsr”, “Klassik aşiq ədəbiyyatında “dünya” obrazı”, Üzeyir Hacıbəyovun publisistikasını tədqiq və təhlil edən “Bəstəkarın vətəndaş sözü” monoqrafiyaları, eləcə də Azərbaycanın böyük şəxsiyyətlərinə – Bülbülə həsr edilmiş “Bülbül”, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin lideri Məmməd Əmin Rəsulzadənin həyat və yaradıcılığından bəhs edən “Məmməd Əmin Rəsulzadə”, yazıçı, siyasi-ictimai xadim Nəriman Nərimanovun yaradıcılığını və fəaliyyətini işıqlandıran “Nəriman Nərimanov”, Cəfər Cəbbarlının yaradıcılığını yeni aspektdən təhlil edən “Sənətkar və şəxsiyyət” monoqrafik oçerkləri və s. kimi elmi əsərləri Azərbaycan ədəbiyyatşünaslıq elminin son onillərdə əldə etdiyi nailiyyətlərin parlaq nümunələridir.

Onun son illərdə çap etdirdiyi son dərəcə orijinal “Ədəbidüşüncələr”i böyük marağa səbəb olmuş və həm oxucular, həm də ədəbi ictimaiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir.

Elçinin ədəbi fəaliyyətində tərcümə də əhəmiyyətli yer tutur. Onun klassik yapon poeziyasından tərcümə etdiyi “Nərgizin bircə ləçəyi”, qərb yazıçılarının hekayələrindən ibarət “Necə oldu ki, Pyer Duş məşhurlaşdı” kitabları, Molyerin “Skapenin kəkləri” və “Jorj Danden, yaxud aldanmış ər” komediyaları və s. oxucular və tamaşaçılar tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır.

Elçinin əsərləri rus, ingilis, fransız, alman, ispan, türk, ma-

car, bolqar, ərəb, rumin, fars, çex, polyak, xorvat, gürcü, moldav, türkmən, özbək, qazax, tacik, serb və s. dillərə tərcümə edilmişdir. Yalnız elə bu faktı qeyd edək ki, Elçinin qardaş Türkiyədə 18 kitabı nəşr olunmuşdur.

Elçin bu gün ədəbi-mədəni mühitin formalaşmasında böyük rolu olan hörmətli və nüfuzlu şəxsiyyətlərdən biridir. Onun həm dövlətçiliklə, həm də bədii yaradıcılıqla bağlı fəaliyyəti bir-birini ahəngdar şəkildə tamamlamışdır.

Elçin hazırda yaradıcılığının ən dolğun çağını yaşayır və biz inanırıq ki, o, yeni-yeni əsərləri ilə ədəbiyyat xəzinəmizi daha da zənginləşdirəcəkdir.

Bu elə həmin Elçindir – alınının təri olan bütün zəhmətini 10 cildlik “Seçilmiş əsərləri”ndə cəmləşdirdi.

Bu elə həmin Elçindir – “Min gecədən biri”ni yazıb.

Bu elə həmin Elçindir – “Açıq pəncərə”ni qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – “SOS”u yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Gümüşü, narıncı, məxməri”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Bu dünyadan qatarlar gedər” dedi.

Bu elə həmin Elçindir – “Günay, Yalçın, Nigar, bir də Səlim”, “Günayın, Yalçının, Nigarın nağılları”ni balaca uşaqlara həsr etdi.

Bu elə həmin Elçindir – “Pyeslər”i yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – ədəbiyyatçılara “Tənqid və ədəbiyyatımızın problemləri”ni bildirdi.

Bu elə həmin Elçindir – hekayə və povestlərini “Bülbülünəğılları”nda çatdırdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Mahmud və Məryəm”i yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Beş dəqiqə və əbədiyyət”i yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Ağ dəvə”si ilə dünyanı gəzdirdi.

Bu elə həmin Elçindir – Vokal sənətinin böyük siması

Bülbülə həsr etdiyi “Bülbül”lə onu dünyaya bir daha tanıtdı.

Bu elə həmin Elçindir – irihəcmli “Klassiklər və müasirlər”i qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – uşaqlara “Humayın yuxusu”nu çatdırdı.

Bu elə həmin Elçindir – irihəcmli “Ölüm hökmü” romanını çap etdirdi.

Bu elə həmin Elçindir – “Ömrün son səhəri”ni qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – “Özümüz və sözümüz”ü əlifba sırası ilə düzdü.

Bu elə həmin Elçindir – Şərqdə ilk Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin banisi “Məmməd Əmin Rəsulzadə”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – böyük Üzeyir Hacıbəylinin publisistikasına həsr etdiyi “Bəstəkarın vətəndaş sözü”nü qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – “Dəlixanadan dəli qaçıb” deyən.

Bu elə həmin Elçindir – “Klassik aşiq poeziyasında “dünya” obrazı”ni yaradan.

Bu elə həmin Elçindir – ərəb əlifbası ilə “On ildən sonra”nı yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – Azərbaycan ədəbi-tarixi paralellərinin nəzəri tədqiqatları əsasında “Ədəbiyyatda tarixilik və müasirlik problem”ini qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – Azərbaycan xalqının görkəmli oğlu, yazıçı, pedaqoq və ictimai-dövlət xadimi Nəriman Nərimanovun həyat və fəaliyyətinə həsr etdiyi “Nəriman Nərimanov şəxsiyyəti və fəaliyyəti”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – yenə uşaqlar üçün “Kukla, yaxud Aysu”nu yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri”ndən söz açdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300 illik yubileyinə həsr olunan “Kitabi-Dədə Qorqud” aliliyi” ni insanlara çatdırdı.

Bu elə həmin Elçindir – 1945-1965-ci illəri əhatə edən “Tənqid və nəsr: Azərbaycan bədii nəsr ədəbi tənqidə” adlı vəsaiti qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – son 30 ilin hekayələrini “Balada-daşın ilk məhəbbəti” adlı kitaba cəmləşdirdi.

Bu elə həmin Elçindir – Azərbaycan sovet dramaturgiyasının banisi Cəfər Cabbarlı haqqında “Cəfər Cabbarlı şəxsiyyəti və yaradıcılığı haqqında düşüncələr”i yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Ədəbi düşüncələr”ini yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Bayraqdar”ı qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – yenidən “Ustad Bülbül” əsərini qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – dahi yazığımız Mir Cəlal Paşayevə həsr edilən “Sadəlik və müdriklik: müəllim haqqında söz” adlı kitabını yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Günay, Humay, bir də günəbaxan və qırt toyuğun cücələri”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Küləyin, çinarın və qaranquş balasının nağılı”ni uşaqlara həsr etdi.

Bu elə həmin Elçindir – “Dünya ədəbiyyatı” dərgisinin dəstəyi ilə “Qarabağ şikəstəsi”ni qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – uşaqlara “Qəhrəman Aysu, qara pişik və cıqqılı siçanın nağılı” və “Mənə niyə gülürlər”i bəxş etdi.

Bu elə həmin Elçindir – irihəcmli “Ömrün anları”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Balaca qırmızı çiçək və Gilas qız”ı yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Sosrealizm bizə nə verdi? Sovet

dövrü ədəbiyyatı haqqında. Məsələnin qoyuluşuna dair” kitabını qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – “Poçt şöbəsində xəyal”, “Ah, Paris!.. Paris!..”, “Mən sənin dayınam”, “Dəlixanadan dəli qaçıb, yaxud mənim sevimli dəlim”, “Mənim ərim dəlidir”, “Qatil”, “Şekspir”, “Cəhənnəmin sakinləri”, “Teleskop”, “Sənətkarın taleyi” və s.pyesləri qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – “Yol qəsəbədən şəhərə gedir”, “Toyuğun diri qalması”; “Dolça”; “Kəşeyin taleyi”, “Gül dedi bülbülə” və s. povestləri yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – hələ on il əvvəl 1977-ci ildə Şuşaya duman gələcəyini bildirdi.

Bu elə həmin Elçindir – “Ox kimi bıçaq”, “Aman ovcu, vurma məni”, “Hökmdarın taleyi”ni yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – “Qızıl”, “İnfarkt” “Gecikmiş payız günü”, “Qisas”, “Mənim ərim dəlidir”, “Taun yaşayır” və s. dram, səhnəcik və radio əsərlərini yazdı.

Bu elə həmin Elçindir – Azərbaycan tarixinin həlledici dövrünü “Baş” romanında qələmə aldı.

Bu elə həmin Elçindir – olanı budur, budur olanı deyən.

Bu elə həmin Elçindir – elin namuslu oğlu.

Bəybala Ələsgərov,
tarix elmləri doktoru

Elçin nəsrinin şeiriyyəti

Elçin Əfəndiyev təkcə ədəbi-tarixi prosesdə yox, ümumiyyətlə, milli-ictimai fikirdə özünəməxsus yeri olan yazıçı, ictimai xadim, təəssübkeş vətəndaş, böyük ziyalı və nəcib insandır. Elçin Əfəndiyevin yaradıcılığı Azərbaycan ədəbiyyatının zəngin bir təmayülünü təşkil edir. Təsadüfi deyil ki, Ümumilli Lider Heydər Əliyev yazıçı haqqında: “Elçin yaradıcılığının çoxşaxəli olması ilə seçilən, müxtəlif janrlarda uğurla işləməyi bacaran qələm sahiblərindəndir. O, ictimai fəaliyyəti ilə müxtəlif ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın mənəvi birlik və həmrəyliyi işinə yüksək dərəcədə xidmət etmişdir” deyərək ona yüksək qiymət vermişdir.

Elçin Əfəndiyevin əsərlərində milli kökə bağlılıq, milli heysiyyət, mənəvi təmizlik və saflıq geniş yer tutur. O, Azərbaycan xalqının tarixi-mənəvi varlığını, bədii sözünü ədəbiyyat aləmində inamla qoruyan, əks etdirən yazıçı və tənqidçilərdən biri, çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının canlı klassikidir. Elçin nədən yazırsa yazsın, ona oxucularının arzu və düşüncələri prizmasından baxmağı bacarmışdır. Yazıçı tənqidi fəaliyyətə də yazıçı kimi başlamışdır. Lakin tənqidi əsərləri öz canlılığı, kəsəri, aktuallığı ilə həmişə ümumi maraq oyatmışdır.

Elçin Əfəndiyevin adı 60-cı illərin ideoloji qəliblərinə sığmayan üslubda yazıb-yaratmış və ədəbiyyatımızın yeni mərhələsini formalaşdırmış nasirlər arasında daim hörmətlə çəkilməkdədir. Elçin təkcə Azərbaycanda deyil, onun hədudlarından çox-çox uzaqlarda tanınan, sevilən yazıçılardandır. Yazıçı ailəsində dünyaya göz açan, ömrü-günü kitablar arasında keçən Elçin Əfəndiyev daim oxumuş, öyrənmiş, dünyanın ən böyük yazıçılarının əsərləri onun üçün ədəbi meyara çevrilmişdir. Azərbaycan nəsrini, müasir ədəbi tənqid zirvəsini

araşdıran Elçin Əfəndiyev öz yaradıcılığına da çox ciddi yanaşmış, dərindən öyrəndiyi, müşahidə etdiyi personajların həyatını yüksək sənətkarlıqla əks etdirməyi bacarmışdır.

Elçin Əfəndiyev çağdaş dövrün psixoloji hekayə ustalarından biridir. Bu psixoloji hekayələrin ən dərin qatlarında müəllifin humanist fikirləri dayanır. İlk baxışda yazıçı qəhrəmanlarının heç birinə öz rəğbətini bildirmir, onları ancaq təsvir edir. Lakin hadisələrin məntiqi inkişafı yazıçının sadə adamların tərəfində dayandığını, onları ürəkdən sevdini göstərir.

Elçinin maraqla oxunan əsərlərindən biri də “Bülbülün nağılı” hekayəsidir. Hekayəni fəlsəfi-psixoloji əsər kimi səciyyələndirmək mümkündür. Burada müəllif həyat, “gəlimli-gedimli, son ucu ölümlü dünya” haqqında düşüncələrini ifadə etmiş və insanın azadlığı məsələsini ön plana çəkmişdir. Əsəri oxuduqda hasil olan qənaət belədir: azadlıq dünyada ən böyük sərvətdir. Yazıçı bu ideyanı ölüm ayağında olan qoca tacirin yaddaşında azadlıq aşiqi bülbüllə bağlı canlandırıdığı təsirli lövhələrdə açır.

Həyatını var-dövlət toplamağa həsr edən qoca tacir bu həqiqəti ölüm ayağında dərk edir. İbrətamiz sonluqla bitən hekayədən belə nəticə çıxır: insan var-dövlət əsiri olmamalıdır. Həyatda ona verilən ömrü ləyaqətlə və azad yaşamalıdır.

Elçinin dramaturji yaradıcılığından danışarkən onun pyeslərinin bədii dilinin özünəməxsusluğundan söhbət açmamaq düzgün olmazdı. Bu baxımdan “Ağ dəvə” tədqiqatçılar üçün daha zəngin material verir. Romanda ötən əsrin 30-40-cı illərində Bakı məhəllələrinin birində yaşanan hadisələr canlandırılır. Bu məhəllədə müxtəlif xarakterli, müxtəlif dünyagörüşlü insanlar yaşayır. Bu insanların bir-birindən əlavə, dünyayla, həyatla, taleləriylə və daxili aləmiylə münasibəti, daha dəqiq desək, mübarizəsi əks olunub. Əsərdə Həsənağa əmi, Əzizağa əmi, Səfurə xala, Firuzə xala, Məşədi xanım, Ələkbər, Bala-kərim, Şövkət, İbadulla və başqalarının dilindəki yerli koloritin

özünü əks etdirməsinə daha tez-tez rast gəlirik. Personajların dilinə belə münasibət həm də xalqın psixoloji və eyni zamanda fərdi xüsusiyyətlərini oxucu qarşısında nümayiş etdirmək, onu yaddaşa həkk etmək imkanı verir. “Ağ dəvə” əsərində folklorizm və tarixilik bütün konkret janr və üslub kanonlarının formal tərəflərinə hopur. Elçinin realist üslubunda müəyyən yer tutmuş fantastika, nağılcılıq yazıçının obyektiv real həyatın məna və xarakterini, mahiyyətini əsərinde əks etdirməyə canatmanı sübut edir. Ümumiyyətlə, Elçinin əsərlərində istifadə etdiyi özünəməxsus folklor konstruksiyaları, tarixi fakt və hadisələr məzmun və forma cəhətdən də son dərəcə maraqla izlənilir.

Elçin Əfəndiyevin Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatını, milli-mənəvi irsimizi özündə əks etdirən ən gözəl əsərlərindən biri də “Əsli və Kərəm” dastanının motivləri əsasında qələmə aldığı “Mahmud və Məryəm” romanıdır. Burada hadisələrin mərkəzində Mahmudla Məryəmin bir-birinə qovuşmasına mane olan, hadisələrin faciəvi sonluqla bitməsinə gətirib çıxaran din ayrılığıdır. Əsərdə iki gəncin sevgisinə mane olan mürəccə fikirli Qara Keşişdir. O, Məhəmməd ümməti Mahmudun qızıyla arasında olan məhəbbətinə qarşı çıxaraq gecəylə ailəsini götürüb eldən qaçır və sonrakı hadisələr onların başına gələn faciələrdən bəhs edir. Əsərdə el ədəbiyyatından gələn motivlər güclü olsa da burada sənətkar dəsti-xətti, onun özünəməxsus bədii qələmi diqqəti cəlb edir. Yalnız dastanın süjetindən bəhrələnməklə və bu süjetdən yararlanmaqla onu yeni məzmun, yeni ideyalarla zənginləşdirmiş, dastanda qoyulan problemləri, mövzuları genişləndirmiş, bəşəri ideyaları, milli-mənəvi əxlaqi görüşləri özündə əks etdirən yeni mövzuda bir əsər yaratmışdır.

Əsərdə dastanlarımızla səsleşən lələ obrazı diqqəti cəlb edir. O da qəhrəmanın uğursuz məhəbbətinin canlı şahididir. Yazıçının yaratdığı lələ obrazı xalq dastanlarında yaşayan

motivlər üzərində köklənmişdir. Sofi də belə lələ surətlərindəndir. O da Mahmudla Məryəmin arxasınca diyarbadiyar gəzir. Onun çəkdiyi əzablar Sofi lələnin ürəyini göynədir. Xəstələnəndə ana kimi qayğısını çəkir. Kərəmə qarşı insafsızlıq edəndə xalq ədəbiyyatından gəlmə motivlər üstündə yenidən bu obrazı kökləyən yazıçı dastanlarda lələlərə məxsus sədaqət, vəfa kimi yüksək keyfiyyətləri bu obrazda cəmləyir. O da dastandakı lələ kimi öləndən sonra Mahmudla Məryəmin qəbrinin yanında mücavir olur.

“Mahmud və Məryəm” əsərində müxtəlif xalqlarda tanınan əfsanəvi, mifik obrazların adı çəkilir və onlarla bağlı xalq ədəbiyyatında yaşayan əfsanə və rəvayətlər xatırlanır. Onlar bu realist povestin bədiiliyini artırır. Bu obrazlar dünya ədəbiyyatında şöhrət qazanmış, insan zəkasının yaratdığı dərin məzmunlu, yüksək sənətkarlıq nümunəsi olan xalq yaradıcılığına rəvnəq verən obrazlardır. Əsərdə dünya xalqları arasında tanınan əfsanəvi obrazlar çoxdur və onlar xalq yaradıcılığının əsas mövzularının qəhrəmanlarıdır. Elçinin qəhrəmanı tez-tez bu qəhrəmanları, onların başına gələn hadisələri xatırlayır. Elçin Əfəndiyev isə belə elə bir reallığı, yaratdığı əsərlər üçün mövcud olan qanunauyğunluqları gözləmir, qəhrəmanlarının daxili əhval-ruhiyyəsinə uyğun olaraq hadisələri təsvir edir və bu hadisələrdə həm real, həm də həqiqətdə inana bilməyəcəyimiz mövzular da öz əksini tapırsa da, bu əsərin mənəvi dəyərinə xələl gətirmir, əksinə onun bədii təsir gücünü artırır, qüdrət və qüvvət sahiblərinə inamımızı artırmaqla yanaşı onları real yaşayışımıza, həyatımıza daxil edir və oxucu gördüyü haqsızlıqların, törədilən cinayətlərin haqq-ədalət naminə yerdə qalmayacağına inamını itirmir.

Yaradıcılığı boyu müxtəlif mövzulara müraciət edən Elçin müxtəlif biçimli hekayələrində, povest və romanlarında olduğu kimi “Ölüm hökmü” romanında da toxunduğu problemlərin bədii həllinə müvəffəq olmuş, ideya yükü ilə seçilən dəyərli

sənət əsəri yaratmışdır. Əsərdə üç mürəkkəb, ziddiyyətli dövrün ayrı-ayrılıqda təsvirini yaradan yazıçı müxtəlif zaman kəsiyində baş verən hadisələri çox böyük ustalıqla bir-birilə əlaqələndirir.

“Ölüm hökmü” romanında əsas hadisələr Tülki Gəldi Qəbristanlığında cərəyan edir. Tülkü Gəldi Qəbristanlığı əsərdə şərti məkandır və Sovetlər İttifaqının anoloqu kimi çıxış edir. Bu ərazidə baş verən hadisələr hakimi-mütləq olan ictimai-iqtisadi formasiyanın çatışmazlıqlarını, bütün mahiyyətini özündə əks etdirir. Romanda əsas hədəf Tülkü Gəldi Qəbristanlığının müdiri Əbdül Qafarzadədir. O, zamanın nəbzini tutan, pul yığmaqdan gözü doymayan, tülkü qədər hiyləgər bir tipdir.

“Ölüm hökmü” romanının sonunda çox insanlara qan udduran, haram yollarla var-dövlət, hörmət sahibi olan Əbdül Qafarzadənin tale yolunun belə bir sonluqla bitməsi təbiidir, məntiqlidir. “Ədalət topaldır: ağır-ağır yeriylər, amma gedəcəyi yerə gec-tez çatar”. Zamanın haqsızlıqlarına dözməyən Gicbəsərin intiharı oxucunu pessimist ovqata kökləsə də, Əbdül Qafarzadənin “qızıl testə qan qusmağı” yaranmış ümitsizliyi, inamsızlığı aradan qaldırır, əsər boyu tarıma çəkilməmiş sinirləri gərginlikdən azad edərək ədalətin gec də olsa qələbə çalacağına bir daha ümidli edir.

Elçin təkcə nəsr və dramaturgiyada yox, ədəbi tənqiddə də yeniliklər yaratmış, dəyərli imzaya malik müəllifdir. Elçin Əfəndiyevi oxumaq Azərbaycan xalqını yaxından tanımaq, Azərbaycanın uzun illər boyu milli-mənəvi dəyərlər və istiqlal uğrunda apardığı müqəddəs mücadiləni öyrənməkdir. Müasirlik, həyat həqiqətinə həssas və iti nəzər, xəlqilik çağdaş bir sənətkar kimi Elçin Əfəndiyevin yaradıcılığında öz əksini tapan məziyyətlərdir. Elçin zamanla, dövrlə ayaqlaşan, xalqı sevən ədibdir.

Onu da qeyd etməliyik ki, Elçin Əfəndiyev uzun illər boyu

Azərbaycan ədəbiyyatının müxtəlif məsələləri barədə həm respublika, həm də beynəlxalq mətbuatda çıxışlar etmiş və bu yazıları ilə milli ədəbiyyatın uğur və problemlərini işıqlandırmağa nail olmuşdur. Onun həm bədii, həm də elmi-tənqidi yazılarında əsas özül sabitlikdir. Ədəbiyyat elminin bu və ya digər sahəsi ilə, milli mədəniyyət və mənəviyyatın ayrı-ayrı problemləri ilə bağlı fikir və qənaətlərin sabitliyi, daha artıq dərəcədə qəlbən və aqlın gücü və işığı ilə inandığı, onları hər şeydən qabaq milli mənəviyyatla bağlamaq, araşdırıb öyrənmək adəti Elçin yaradıcılığının tərkib hissəsidir. Yazıçının bir çox tənqidi məqalələri dünya ədəbiyyatı və mədəniyyətini əhatə edir. Bu tipli yazıları diqqətlə nəzərdən keçirdikdən sonra dərk edirsən ki, əsas məqsəd yenə də məhz milli ədəbiyyatın indiyə kimi gün işığı görməyən, kölgədə qalan cəhətlərini öyrənməkdir. Elçin təsvir etdiyi obrazların daxili aləmini bütün çalarları ilə görməyi bacırır, bu görüntülərdə ən dəqiq, ən səciyyəvi olan cizgiləri seçə bilir. Yazıçı nə elmi, nə də bədii yaradıcılığında rəng adiliyi, həyata münasibətin birtərəfliliyi ilə bəzən bəzən. Əsərlərində varlığın şeiriyyətini açır, ehtiyac duyanda onun sərt və acı həqiqətlərini göstərir. Dinamiklik, hadisələri daxildən açıb mənalandırmaq, surəti təbii və həyatı ifadə etmək onun hekayələri ilə povestləri arasında rabitə yaradır.

Elçin Əfəndiyev fasiləsiz yaradıcılıq axtarışındadır, onun bədii şəkillərin hamısından eyni dərəcədə istifadə edə bilmək imkanı vardır. Ona görə də oxucu Elçin Əfəndiyevin istedadına, onun daha tutumlu, daha mənalı əsərlər yazacağına inanır.

Elnarə Mehbalıyeva,
biologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Elçinin kitab haqqında fikirləri

Kitab doğmalığı

Mən kitab rəflərimdə düzülmüş kitabların hamısını bir-bir tanıyıram və məndə belə bir təəssürat var ki, o kitabların da hər biri məni tanıyır.

Kitab küskünlüyü

Son zamanlar deyirlər ki, bizdə kitaba maraq azalıb, həvəs itib. Mənə elə gəlir ki, əksinədir. Kitab özü bizdən küsüb.

Kitab və illuziyalar aləmi

Anatol Frans yazırdı ki, “xoşbəxtliyin resepti – illüziyasız yaşamaqdır”. Kitab da gərək illüziyalar yaratmasın. İllüziyalar yaradan kitab – bədbəxtlik carçısıdır.

Kitab və oxucu

Bəzən kitab oxucunu zorlayır. Bəzən də əksinə olur.

Elçinin “Ədəbi düşüncələr”indən

Beş böyük rus romanı

Mənim üçün rus ədəbiyyatının ən böyük romanı “Hərb və sülh”dür. Mən bu cümləni yazdım və fikrimdə beş böyük rus romanı canlandı: “Hərb və sülh”, “Oblomov”, “Sakit Don”, “Ustad və Marqarita”, “Peterburq”. Qəribədir (bəlkə burada qəribə bir şey yoxdur?), mənim bu siyahımda Dostoyevski yoxdur.

Ən böyük kitab

İlahi kitablardan sonra, bəşərin yaratdığı ən böyük kitab “Don Kixot”dur. Yer kürəsində kimlər yaşayır? necə yaşayır? insan nə olan şeydir? xislət nələrə qadirdir? həyatın mənası nədir? sevinc nədir, kədər nə? məhəbbət nə olan şeydir? bəs riya? fariseylik? sədaqət? qəhrəmanlıq? alicənablıq? və s., və i.ə. başqa bir sivilisasiyanın bu və minlərlə (!) bu kimi suallarına ən dəqiq cavabı “Don Kixot” verə bilər.

Sabirin dahiliyi

Sabirin dahiliyi yalnız onda deyil ki, köhnə formaya yeni mövzu və məzmun gətirdi (bu, öz yerində!), əsas ondadır ki, mollaxana təhsili görmüş və müəllimliklə bərabər, primitiv şəkildə sabun bişirib satan bu adam üçün: “Əcnəbilər seyrə balonlarla çıxır, Biz hələ avtomobil minməyirik” psixologiyası son dərəcə doğma idi, içindən qopub gələn mənəvi ehtiyacın ifadəsi idi, onun istedadının tərkib hissəsini təşkil edirdi.

Dahiyanə sadəlik

Böyük məhəbbət şairləri var, məhəbbət haqqında bu qədər yazılıb, amma naməlum bir müəllifin (xalqın!) dediyini:

*Küçələrə su səpmişəm,
Yar gələndə toz olmasın.*

– kim deyib? Hər halda mən belə bir dahiyənə sadəliyə, səmimiliyə yazılı ədəbiyyatda rast gəlməmişəm.

“Ağ gəmi”ni oxuyandan sonra

Çingiz Aytmatovun “Ağ gəmi” povestini oxudum. Çingiz “Cəmilə”ni yazanda Azərbaycanda onun ədəbi nəslindən olan və ondan daha yüksək bir bədiiliklə, ondan daha bir dərinliklə yazan yazıçılar var idi.

Ancaq Çingiz əsərdən əsərə dərinlərə getdi, bizimkilər isə, əsərdən əsərə üzə qalxmağa başladılar.

Mən səbəbini tapa bilmirəm.

Mənim hekayə antologiyam

Bu gün günorta Yazıçılar İttifaqında partiya iclası gedirdi və mən də – tamamilə başqa bir aləmdə idim. Fikrimdə hər yazıçıdan bir hekayə götürmək şərtilə “Azərbaycan hekayə antologiyası” tərtib edirdim:

Füzuli

“Şikayətnamə”

Mirzə Fətəli Axundov

“Aldanmış kəvakib”

Cəlil Məmmədquluzadə

“Poçt qutusu”

Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev

“Bomba”

Süleyman Sani Axundov

“Qaraca qız”

Abdulla Şaiq

“Məktub yetişmədi”

Süleyman Rəhimov

“Su ərizəsi”

Mehdi Hüseyn

“Rəqiblər”

İlyas Əfəndiyev

“Qırçı və qızıl gül”

İsa Hüseynov

“Plyajda”

Salam Qədirzadə

“Xəzan yarpaqları”

Anar

“Keçən ilin son gecəsi”

Yusif Səmədoğlu

“Foto “Fantaziya”

Və nəhayət:

Elçin

“Parisdə avtomobil qəzası”

(Dünən gecə, yəni avqustun 17-də gözəl Şüvəlanda bu hekayənin nöqtəsini qoydum.)

Əlbəttə, bu hekayələrdən biri nisbətən yüksək səviyyədədir, o birisi nisbətən az, amma elə bilirəm ki, bunlar bir yerdə Azərbaycan hekayəsi barədə təsəvvür yaradır.

Ağabəyim Ağanın beyti

Bu gün 44 yaşım tamam olur və səhər yuxudan oyandığım dəqiqədən Ağabəyim Ağanın məşhur beyti fikrimdə dolaşır:

*Əfsus ki, yarım gecə gəldi, gecə getdi,
Heç bilmədim ömrüm necə gəldi, necə getdi?...*

Atam deyir, ki, Cəlil dayı da (İlyas Əfəndiyevin dayısı, görkəmli teatr xadimi Cəlil bəy Bağdadbəyov) tez-tez bu beyti yadına salırmış... Bu iki misrada cəmi doqquz sözdən istifadə olunub (qalanı təkrardır) və ədəbiyyat dediyimiz sirri-xuda da elə burasındadır: bu doqquz söz səni əfsus və heyhatlarla dolu elə bir qəmli-qüssəli hisslər aləminə çəkib aparır ki, doqquz yüz, hətta doqquz min söz də bunu ifadə etməkdə acizdir. Və bu yerdə ədəbiyyatla zaman qərribə bağlarla (estetik bağlarla!) bir-birinə bağlıdır: on il bundan əvvəl – mənim 34 yaşım tamam olanda yəqin ki, bu hisslər aləmi mənim üçün bir o qədər dərin deyildi, on il bundan sonra da – Allah bu ömrü mənə qismət eləsə – olsun ki, bu iki misranın gözəlliyi mənim üçün daha artıq olacaq (bədiiliyi artacaq!?) və o hisslər aləmi də dəyişəcək (dərinləşəcək!?).

Osman Sarıvəllinin iki misrası

On-on beş il bundan qabaq – onda universitetin tələbəsi idim, qarışqaların həyatı barədə nə qədər elmi, elmi-kütləvi ədəbiyyat var idisə, tapıb oxuyurdum və bu qarışqa həyatı mənim üçün dünyanın qərribə möcüzələrindən biri idi, amma bu

da bir qəribə əhvalatdı! Mən hər dəfə qarışqa görəndə, yadıma o elmi ədəbiyyat yox, Osman Sarıvəllinin iki misrası düşür:

*Döydü yağış məni, döydü qar məni,
Bir qarışqa minsəm, aparar məni...*

Özü də bu iki misra, əslində, qarışqaya həsr olunmayıb, dünyanın minbir üzünü görən, şaxtasına-boranına düşən insana həsr olunub, amma burada mənim üçün qarışqanın (hambal qarış-qanın! Zəhmətkeşin!) gözəl bir obrazı var.

Çexov mənim üçün kimdir?

Çexov mənim üçün ilk növbədə dahi dramaturqdur və yalnız bundan sonra böyük hekayəçi.

Mirzə Fətəli, Mirzə Cəlil və Üzeyir bəy

İndicə M.F.Axundov haqqında essenin son nöqtəsini qoydum.

XIX-XX əsr Azərbaycan mədəniyyəti tarixində mühüm (və bədii estetik baxımdan, çox maraqlı) bir cəhət üç böyük sənətkar M.F.Axundov, C.Məmmədquluzadə və Ü.Hacıbəyov üçün səciyyəvidir (deməli mədəniyyət tariximiz, ədəbiyyatımız üçün səciyyəvi bir hadisədir!).

Mirzə Fətəli altı komediyası ilə keçən əsrin ortalarına qədər Azərbaycan xalqının (qədim və zəngin ədəbiyyata malik bir xalqın) tanımadığı bir janrı – dramaturgiyanı, həmin xalqın ədəbiyyatının milli faktoruna çevirdi.

Mirzə Cəlilə qədər Azərbaycan hekayəsi mövcud idi (Füzulinin “Şikayətnamə”si, Mirzə Fətəlinin “Aldanmış Kəvakib”i – hərçənd tənqidimiz bəzən bu əsərlərin janrını başqa cürə müəyyənləşdirir – və s.), amma bir janr kimi, formalaşmamışdı və Mirzə Cəlil “Poçt qutusu”yla, “Qurbanəli bəy”lə, “Pirverdinin xoruzuy”la, “Saqqallı uşaq”la nəinki bu

janrı formalaşdırdı, onu Azərbaycan ədəbiyyatının, hərgah belə demək mümkünsə, milli janrına çevirdi.

Və bu sənətkarların istedadı sayəsində xalq bu yad (!) janrları dərhal qəbul etdi və nəinki qəbul etdi, Hacı Qara, yaxud Qurbanəli bəy, yaxud Məşədi İbad – Molla Nəsrəddin və ya Bəhlul Danəndə kimi, xalqın bədii qəhrəmanlarına çevrildi.

Sənətkar ölmür

Adətən deyirlər: sənətkar ölmür. Təbii ki, bu – məcazi mənada deyilən bir sözdür.

Ancaq kitabla bağlı bu sözdə çox böyük əyanilik var: əgər mən, bu gecə olduğu kimi, yenə kitabı götürüb Molla Nəsrəddinin felyetonlarını oxuyuramsa, əslində bu, o deməkdir ki, Mirzə Cəlil bu gecə mənim evimə gəlib və mən onunla söhbət edirəm.

Herodat və bu gün

Herodotu oxuduqca fikirləşirəm ki, təkcə müasir dünyanı yox, ümumiyyətlə, xisləti hiss və dərk etmək üçün, tarixi bilmək lazımdır.

Şekspir haqqında

Şekspir olmasaydı, ingilis ədəbiyyatı buz bağlayardı.

“Mənfi qəhrəman” müsbət işlər görür

Hacı Qara da, Məşədi İbad da, Qurbanəli bəy də “mənfi qəhrəman”lardır.

Amma bir anlıq təsəvvür edək ki, Azərbaycan ədəbiyyatında nə Hacı Qara var, nə Məşədi İbad var, nə də Qurbanəli bəy. Gör o zaman Azərbaycan mədəniyyəti nə qədər kasıblayır.

Kitab cəmiyyətin ifadəsidir

Bu gün cəmiyyət başdan-başa siyasiləşib və o adam ki, on il bundan əvvəl yatsa, yuxusuna gətirməzdi, indi nadan siyasi

müləhizələr yürüdür. Və bu gün kitablar da siyasiləşib. Ona görə də onları oxumaq mümkün deyil.

Özümlə söhbət

- Dünya ədəbiyyatında ən böyük pərişanlığı kim keçirib?
- Annanın ölümündən sonra Vronski.
- Axı, Anna öldəndən sonra, demək olar ki, roman bitir.
- Nə olsun?

Poeziya haqqında

Poeziyaya qiymət vermək üçün, yalnız dil bilmək (həm də mükəmməl bilmək!) kifayət deyil.

Yalnız sözləri başa düşməklə poeziyaya qiymət vermək olmaz.

Poeziyanı gərək hiss edəsən, onu misralarla birlikdə yaşayasan.

Bunun üçün isə, o dillə doğulmaq lazımdır.

Poeziya ilə insan arasında genetik doğmalıq olmalıdır.

Yazıq Koroğlu, bədbəxt Qaçaq Nəbi

Elə yazıçılar var ki, xalqın məişətini, etnoqrafik detalları kitablardan öyrənilər və onların yazılarını oxuyanda məndə elə bir təəssürat yaranır ki, elə bil, Koroğlu boynuna qalstuk taxıb, yaxud Qaçaq Nəbi başına şlyapa qoyub...

Özümlə söhbət

Uzun-uzadı əsrlərdən bəri Azərbaycan ədəbiyyatında sənin üçün ən faciəvi qəhrəman kimdir?

- Sabirin lirik qəhrəmanı.

Ədəbi yaddaş haqqında

Ədəbi yaddaş çox etibarsız bir şeydir. Rinq Lardner mənim üçün XX əsr Amerika ədəbiyyatında Kolduelldən sonra, ən böyük novellaçıdır.

Ancaq bu gün Lardneri ancaq “ədəbiyyat xəstələri” xatırlayır. Lardnerin novellaları sərbəst, azad, başdan-başa gözəl bir iddiasızlıq nümunəsidir. Ancaq iddiasız olmaq o demək deyil ki, unudulasan.

Mənim İdilliyam

Mənim bir xəyal dünyam var. Gecələr yerimə girib yuxum qaçanda, yaxud gündüzlər hansısa mənasız bir iclasda olanda (!) mən “Haydı!” deyib o dünyama yollanıram.

O dünyada tərtəmiz bir dağ çayı şırhaşır axır. O dünyada payız təzəcə gəlib, sarısı hələ adda-buddadı, hələ xəzəl də seyrəkdi və üzü qışa gedən o ağaclar istisini də hələ itirməmiş günün altında qəribə (XX əsrdən çox uzaq və mənim gündəlik həyatımın telefon, maşın, televizor, diktafon, iclas, çıxış... kimi atributlarına tərs mütənasib) bir hiss-həyəcanla dolu kölgəlik salıb.

Və mən kölgəlikdə oturub qələmlə (makinada, ya diktafonda yox!) “Anna Karenina”-nı Azərbaycan dilinə tərcümə edirəm...

Ali üçlük

Yazıçı, məlum məsələdir ki, özünü ifadə edir. Əgər söhbət istedadlı yazıçıdan gedirsə, o, özü ilə bərabər, xalqını ifadə edir.

Böyük yazıçılar bəşəri ifadə edir.

Bu mənada mənim üçün ən böyük bəşəri yazıçılar:

Qoca Tolstoy.

Şekspir.

Servantes.

Tanışlıq

Məndə elə bir hissiyyat var ki, kitabxanamdakı bəzi kitablar məni tanıyır.

İki dünya

Fikirləşirəm ki, bizim bu dünyamızda əslində iki dünya var: Ölü Dünya və Canlı Dünya.

Və iki tip də yazıçı var: ölü dünyadan yazan yazıçılar və canlı dünyadan yazan yazıçılar.

“İnsanlıq komediyası”

“Min bir gecə”dir mi?

Balzak yazırdı ki, - “Mənim romanlarım Qərbin “Min bir gecə”sidir”.

Güman edirəm ki, Balzak yanılırdı.

“Min bir gecə”nin bünövrəsində bir sevinc, həyatdan ləzzət almaq şövqü gizlənib.

Balzak yaradıcılığının bünövrəsində isə mənim üçün aşkar bir kədər var.

Ədəbi məmulat haqqında

Bəzi kitablar əxlaqsız qadınlar kimidir, əldən-ələ keçir.

Roman haqqında

Elə romanlar var ki, elə bil, anadan ölü doğulur.

Oxumaq xoşbəxtliyi

Sovet İttifaqının tarmar olması mənim üçün bir də ona görə əlamətdardır ki, istədiyim kitabı açıq şəkildə axtarıb tapa və oxuya bilirəm.

Çirkli Assosiasiya

Kitab var ki, gözəl bir qadına bənzəyir. Ancaq bir-iki səhifədən sonra görürsən ki, onun alt paltarları çirklidir...

Ədəbiyyat, incəsənət, dövlət xadimləri və oxucuları Elçin haqqında

Elçin çox istedadlı yazıçımızdır, gənc vaxtlarından çox dəyərli əsərlər yazıbdır. Amma son illər o, eyni zamanda teatr üçün də əsərlər yazıbdır. Deyəsən keçmişdə bu, olmamışdı. Çünki bu məsələ ilə əsasən onun atası məşğul olurdu və çox da gözəl əsərlər yaratmışdı. Elçin isə daha çox nəsr əsərləri yazırdı və dəyərli əsərlər yaratmışdır. Ona görə də gənc vaxtlarında 60-70-ci illərdə gənc yazıçılar, gənc şairlər sırasında idi. Hətta xatirimdədir ki, ilk dəfə Yazıçılar İttifaqının ən gənc katibi Elçin oldu, o seçildi. Amma son zamanlar görürəm ki, o, eyni zamanda pyeslər də yazır və onlar bizim Milli Dram Teatrının səhnəsində tamaşaya qoyulur, uğurla göstərilir. Beləliklə də bizim teatr həyatı yaşayır.

Elçinin xalqımızın tarixi, taleyi və bədii irsi ilə bağlı olan, uzaq və yaxın keçmişimizin mənzərəsini canlandıran əsərləri XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutur.

Bu gün Azərbaycan ədəbiyyatını yaşlı nəsil sənətkarları ilə birlikdə... Elçin və başqaları ləyaqətlə təmsil edirlər.

Heyf ki, mən bu ordeni (“Şöhrət” ordeni – tərt.) İlyas Əfəndiyevin özünə təqdim edə bilmədim, çox təəssüf edirəm... Ancaq, eyni zamanda, mən məmnunam ki, Elçin, sən oğlu, onun yaradıcılığını davam etdirirsən. Həm oğul kimi, həm də Azərbaycan mədəniyyət xadimi kimi, sənin İlyas Əfəndiyevə məxsus olan ordeni almağa tam hüququn var.

İki-üç gün bundan öncə mənə bir kitab göstərdilər. Baxıram, kitabda Elçinlə, hansısa bir şairlə, daha kiminləsə, mənim də şəklim var. Elçin o vaxt gənc idi, qıvrım saçları vardı.

Anar, Yusif, Elçin və başqaları kimi gənc nəslin nümayəndələri ilə görüşürdük, indi isə ədəbiyyatımızın ağsaqqalları olmasa da, hər halda yetkin nəsle, yəni yaşlı nəsle mənsub hesab olunurlar. Mən hesab edirəm ki, indi də gəncdirlər, çünki özüm dəgəncəm. Ancaq necə olursa, olsun, özümüzü nə qədər gənc hesab etsək də yaş özünü göstərir, gün keçir, ay keçir, il keçir, yaş üst-üstə gəlir.

1960-70-ci illərdə ədəbiyyata, mədəniyyətə gəlmiş bir nəsil indi artıq ədəbiyyatımızın, mədəniyyətimizin aparıcı qüvvələridir. Yusif də, Anar da, Maqsud da, Elçin də, başqaları da. Ona görə də bir daha deyirəm: o illəri xatırlamağa və onun qiymətini unutmamağa əsas var.

Heydər Əliyev,
Ümummilli Lideri

Siz uzun illər Heydər Əliyevlə birlikdə yüksək vəzifədə işləmişiniz. Onun sizə münasibəti çox müsbət olubdur, sizə böyük hörmətlə yanaşırdı. Artıq bir ildən çoxdur ki, biz birlikdə işləyirik. Mən də birgə fəaliyyətimizdən çox razıyam. Həm hökumətdə, həm də ictimai həyatda sizin böyük rolunuz vardır.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Elçində bədii dərk duyğusu güclü və cəlbedicidir. Müxtəlif əhvali-ruhiyyəli, müxtəlif fərdi həyat yolları keçən adamların mənəvi aləminə eyni səviyyədə dərindən nüfuz etmək onun yazıçılıq istedadının ən qüvvətli cəhətidir. Onun müxtəlif sənət sahibləri olan surətləri... nəinki mənəvi-əxlaqi keyfiyyətləri – arzuları, əməlləri, həm də peşə və yaşlarına görə də qocası qoca, cavanı cavan, uşağı uşaq kimi inandırıcıdır, realdır. Göz önündə aşkar olan reallığın təsviri ilə yanaşı, obyekt üçün pərdəli, ancaq subyektin özü üçün aşkar olan daxili aləmi də, əgər bu aləm gözəl isə gözəlliyini, ziddiyyətli isə ziddiyyətlərini də daxili nitq, surətin öz-özünü mühakiməsi, xəyal, xatirə, yuxu və s. vasitələrlə əyaniləşdirməkdə ustalıq göstərir...

Məmməd Cəfər,
akademik

Elçin istedadlı yazıçılarımızdan biridir. Onun hekayə və povestləri, müasir ədəbiyyatımızın mühüm problemlərinə həsr olunmuş tədqiqat məqalələri sovet ədəbi tənqidinin, geniş oxucu kütlələrinin diqqətini cəlb etmişdir... Elçin müasir Türkiyə ədəbiyyatından və ədəbi prosesdən bəhs edərkən belə bir fikri əsas götürür ki, ədəbiyyat dövrün mühüm siyasi-ictimai problemlərindən kənarda qalmamalı, həmişə öz xalqının ictimai marağı keşiyində dayanmalıdır, bilavasitə həyatdan bəhrələnməlidir. O, qabaqcıl dünya ədəbiyyatından faydalanmaqla birlikdə milli ədəbi ənənələrinə arxalanmalıdır...

Həmid Araslı,
akademik

Mənim müşahidəmə görə, Elçin müasir ədəbi gənclər içərisində inkişafa meyilli və ədəbiyyat cəbhəsindəki vəzifə və məsuliyyətini dərk edən cavanlardır. Savad və bilikdən başqa, Elçin öz üzərində çox işləyən, ədəbiyyatımızın və yazıçılarımızın qeyrətini çəkən cavanlardır. Təşkilat və yaradıcılıq məsələlərində yalnız özünü düşünmək kimi fərdi meyillər Elçinə yaddır.

Onun yaxşı keyfiyyətlərindən biri özünə tələbkarlıqdır. Elçin təmiz, yığcam, savadlı, oxunaqlı hekayələri ilə bədii ədəbiyyatımıza gəlmişdir. Müxtəsərlik, aydınlıq və sadəlik onun ilk yazılarından özünü göstərən keyfiyyətlərdəndir.

Mir Cəlal,
Əməkdar elm xadimi, professor

Çox istəyirəm ki, Elçinin son əsərlərini oxuyum. Onun hekayələrindən olmaz... Elçin Azərbaycanda ən modern yazıçı, gözəl nəzəriyyəçi və tənqidçidir. Nəzəri biliyi genişdir.

İsa Hüseynov (Muğanna),
Xalq yazıçısı

Azərbaycan nəsrində müşahidə olunan maraqlı keyfiyyət dəyişiklikliyi prosesində özünü təsdiq etmiş Elçin xüsusi yer tutur. Elçinin povest və hekayələri bu cəhətdən səciyyəvi olub, nəsrimizdəki məzmun və sənətkarlıq axtarışlarının bəzi cəhətləri haqqında aydın təsəvvür oyatmağa kömək edir. Vətənimizin dünəni ilə bu günü, cəmiyyətimizin bu günü ilə sabahı arasındakı əlaqə və vəhdətin sarsılmazlığı ideyası onun əsərlərində öz təəcəssümünü tapmışdır.

Bəkir Nəbiyev,
akademik

Elçin müəllim uzun illər siyasi və ədəbi fəaliyyətində dövlətimizə və xalqımıza xidmət edərək, hamının dərin məhəbbətini qazanmışdır. Bu böyük zəhmət tələb edən fəaliyyət nə qədər çətin olsa da, bir o qədər də şərəflidir. Belə zəngin fəaliyyət təkcə xalqın yaddaşına və tarixin səhifələrinə yazılmaqla bitmir, həm də milli mədəniyyətin inkişafına və ölkənin rifahının yüksəlməsinə xidmət etdiyi üçün savab əməl kimi Aləmlərin Rəbbi tərəfindən də yüksək dəyərləndirilir.

Hacı Allahşükür Paşazadə,
Qafqaz müsəlmanlarının XII Şeyxülislamı

Elçin məhz mənəvi zənginlik və ucalıq mövqeyində psixoloji yekrənglik və birtərəfliliyi tənqid edir, adi adamların həyatında müşahidə etdiyi qeyri-adiliyin gözəlliyi, şeirliyi haqqında hekayələr söyləyir, gözəllik uzaqda deyil, həyatımızda, məişətimizdədir prinsipi ilə hərəkət edərək adi adamların daxilən gizlənilən xəlvətdə saxlandığı mənəvi keyfiyyətləri hamımız üçün estetik sərvətə çevirir.

Elçin – dramaturgiyamızda ilk dəfə olaraq xaosun, hərcmərcliyin obrazını yaradır! Onların əsasında duran mənəvi, əxlaqi ideoloji stereotipə, normativ düşüncə və rəftar tərzinə ən müasir, ayıq ədəbi, estetik münasibət ifadə edir.

Mən sosialist realizminin yetmiş illik tragik və romantik qəhrəman tipajını Elçinin bu istedadlı əsərlərində (“Ah, Paris!.. Paris!..”, “Mən sənə dayınam”, “Mənim sevimli dəlim”) həm yaralanan, həm də ölənlər şəklində görürəm. Kultları, bütələri – “ölülər” və “dəlilər” şəklində görürəm. Onların ədəbi əhəmiyyəti də hər şeydən əvvəl məhz bu qaçılmaz tipoloji-tarixi prosesi səhnədə, teatrda başlanmasındadır.

Yaşar Qarayev,

AMEA-nın müxbir üzvü

Elçinin ədəbi-tənqidi məqalələri ədəbi-bədii fakta analitik münasibət nümunəsidir, mən bunu bütün məsuliyyəti ilə deyərəm, bu məqalələrdə təhlilin sosial planı da var, zaman həssaslığı da; milli əyanilik də var, tipoloji istinad da; normativliyi nəzərə almaq da var, fərdi üslub faktına ehtiram da; nəhayət müəllifin öztəbiri ilə desək, iddia da var, imkan da. Şübhəsiz bunların hamısından çox bir şey var, onu böyük hərflərlə yazıram: VƏTƏNDAŞLIQ!...

Elçin XX əsrin sonu, XXI əsrin əvvəllərinə Azərbaycan ədəbiyyatının canlı klassiki kimi daxil oldu...

Elçin bir yazıçı kimi özünü altmışlardan yetmişlərə gedərək təsdiq etdi, səksənlərdən doxsanlara doğru Azərbaycan ədəbi-ictimai fikrinin klassiki olaraq böyük şöhrət qazandı. Keçən əsrin sonu, yeni əsrin əvvəllərindən isə onun yaradıcılıq fenomenologiyasını müəyyən edəcək ən uyğun ifadə budur: klassikin müasirliyi.

Nizami Cəfərov,
akademik

Həyatın acı həqiqətlərindən danışanda da şirin, səmimi, xeyirxah dillə danışmaq ancaq sinəsində şəfqətli sənətkar ürəyi gəzdirənlərə qismət olur ki, Elçin də onların cərgəsindədir.

Əziz Mirəhmədov,
AMEA-nın müxbir üzvü

Elçin Azərbaycan ədəbiyyatını dünyada təmsil edən şəxsiyyətdir. O, çoxsaylı əsərləri ilə oxucuların qəlbini çoxdan fəthedib. Elçin yeni baxış bucağının yazıçısıdır. Onun hər hansı əsəri bəzən çox üst qatda yüksək intellektual potensialın bərqərar olduğu bir bədii məkandır. Elçin ədəbiyyatımızda görülməyən işləri görən səhmanlayıcıdır. Onun, sözün əsl mənasında, titanik və yorulmaz fəaliyyəti çoxumuz üçün ibrətli və eyni zamanda, mənəvi-məntiqi boşluqları doldurmağa yönəlmiş işıqlı bir enerjiyə qoşulub. Elçin ötürücüdür. Böyük dünya mədəniyyətinə, saflığa, işığa yönəldən dramaturqdur. Elçin Azərbaycan ədəbiyyatından Ədəbiyyata sıçrayış etməyi bacarmış bir sənətkardır. Adı artıq Azərbaycan ziyalılığının qızıl fonduna düşmüş bir sənətkardır.

Kamal Abdulla,
akademik

Elçinin əsərləri mənim stolüstü kitablarımdandır. Onun “Mahmud və Məryəm”, “Ağ dəvə”, “Ölüm hökmü” romanları, “Bir görüşün tarixçəsi” (Gümüşü furqon), “Toyuğun diri qalması”, “Dolça” povestləri, hekayələri, xüsusən Abşeron mühitində, mənim sevimli qəhrəmanım Baladadaşdan bəhs edən hekayələri şübhəsiz ki, Azərbaycan ədəbiyyatında yeni və fərəh doğurucu bir hadisədir. Elçinin bədii təfəkkürü bir tərəfdən dərinliyi və analitikliyi ilə çox seçilir, o biri tərəfdən də təhkiyəsi insan psixologiyasının təsvirindəki dəqiqliyi, həyatilik baxımından son dərəcədə sadə, təbii və canlıdır, eyni zamanda, obrazlı və zəngindir. Elçin geniş dünyagörüşünə malik, dünya ədəbiyyatına yaxından bələd olan yazıçıdır, lakin onun öz məxsusi orijinal bədii üslubu var. Müəllifin adı olmasa da, oxuduğun bir bədii parçanın məhz Elçinin qələmindən çıxdığını o saat müəyyən etmək olar. Elçin eyni zamanda doğma Azərbaycan ədəbiyyatına bələd olan, bu ədəbiyyatın ənənələrini sevən və inkişaf etdirməyi bacaran bir ədibdir. Təsadüfi deyil ki, o həm yüksək ixtisaslı, professional bir ədəbiyyatşünas və tənqidçidir, həm də elmi monoqrafiyaların, bir çox orijinal tədqiqatların müəllifidir. Onun əsərləri xalqın qəlbindən xəbər verdiyi üçün, xalqın da qəlbinə yol tapmışdır. Buna görə də o, nüfuzlu və sevimli bir yazıçıdır. Azərbaycan dilinin bütün şirinliyi onun qəlbində və qələmindədir.

Fərəməz Maqsudov,
akademik

Elçin sadıq oğuldur, gözü açıq igiddir. Azərbaycan ədəbiyyatını yalnız respublika ölçüsündə deyil, dünya ölçüsündə araşdırır.

Abbas Zamanov,
professor, AMEA-nın müxbir üzvü

Elçin müasir Azərbaycan nəsrinin görkəmli nümayəndələrindən biridir. Bədii yaradıcılıq sahəsində onun nailiyyətləri

göz qabağındadır... Elçin tənqidi fəaliyyətə də yazıçı kimi başlamışdır. Lakin tənqidi əsərləri öz canlılığı, kəsəri, aktuallığı ilə həmişə ümumi maraq oyatmışdır... O, müasirliyi aktualılıqla eyniləşdirməyi, hər iki estetik kateqoriyadan sənətkarlıq hesabına sui-istifadə etməyi müasir ədəbiyyatın ən yaralı yeri sayır və bədii ədəbiyyatın sənətkarlıq məsələlərini, tənqidi həmişə onlarla vəhdətdə aparır. Bu məqsədlə Elçin müasirliyin əsas ideya-estetik mündəricəsini açır, inandırır ki, həqiqətən müasirliyi, zamanın böyük məsələlərinin daxili ictimai, fəlsəfi, əxlaqi keyfiyyətlərini açmadan onların həqiqi, real, dərin təsvirinə nail olmaq mümkün deyil; əgər müasirlik bugünkü fəlsəfi-əxlaqi yüksəklik səviyyəsində dayanacağı tələb edirsə, sənətkar müasirliyi həmin fəlsəfi əxlaqi yüksəkliyə daha ucadan baxmağı bacarmaq istedadı deməkdir.

Kamal Talıbzadə,
akademik

Yazıçı (şair) dövrün bədii-estetik meyilini görür və həmin səviyyəyə qalxa bilirsə, ədəbi prosesə qavrayır və onun axarına düşürsə, eyni zamanda, bu meyili və prosesin istiqamətləndirici işığını öz fərdi yaradıcılıq linzasında sındırmağı və toplamağı bacarırsa, o sənətkardır. Bu ümumi və fərdini bağlamaq qabiliyyətidir ki, həqiqən yalnız sənətkarlıqla qazanılır. Elçin bu adıqazanmaq xoşbəxtliyinə çatıb.

Tofiq Hacıyev,
Əməkdar elm xadimi, akademik

Bu gün Elçinin yaradıcılığı haqqında doktorluq və namizədlik dissertasiyaları yazılıb, uğurla müdafiə edilir. Fərhləndirici cəhətdir ki, Elçinin yaradıcılığı yalnız Azərbaycanda tədqiq edilmir, sərhədlərimizdən kənarda da elmi tədqiqat obyektinə çevrilir. Məsələn, Türkiyədə, Atatürk adına Ərzurum Dövlət Universitetində Elçinin romanları haqqında

doktorluq dissertasiyası yazılmış və müdafiə edilmişdir. Əlbəttə, elə bircə bu fakt böyük yazıçımızın yaradıcılığına daha geniş məkanda bəslənən marağa və ehtirama parlaq sübutdur.

İsa Həbibbəyli,
akademik

Müasir ədəbiyyatımızın böyük nümayəndəsi, yüksək mədəniyyətə malik bir insan kimi xətrini çox istədiyim və əsərlərini sevə-sevə oxuduğum Elçin yalnız Azərbaycanda deyil, vətənimizin sərhədlərindən kənarda da parlaq yaradıcılıq uğurları ilə bizi sevindirir. Mən fərəh hissi ilə qeyd edirəm ki, Elçinin romanları, povestləri, hekayələri, eləcə də məqalə və esseləri Moskvada da tez-tez nəşr olunur, ən başlıcası isə ədəbi-mədəni ictimaiyyətin dərin rəğbətini qazanır. Bu böyük yazıçının bədii təsvir vasitələri elədir ki, onun əsərlərini oxuduqda, elə bil, mahir bir rəssamın fırçası ilə canlandırılmış tablolarə tamaşa edirsən.

Tahir Salahov,
Xalq rəssamı

Elçinin hekayə və povestlərini oxuyanda qələmindəki özünəməxsusluğun bədii cizgiləri, əlamətləri dərhal nəzərə çarpır... Elçinin laboratoriyasında yerində istifadə oluna bilən bir çox vasitələr vardır. Hazırda keçmiş, ayıqlıqla yuxunu, həqiqətlə xəyalı, real hadisələrlə nağılı, əfsanəni yanaşı təsvir etmək, daxili dialoqlarından, öz-özü ilə söhbətdən, dramaturji səhnələrdən, mozaik parçalardan, mübaligə, şışirtmə üsulundan istifadə etmək təsvirlərinin emosional qüvvəsini artırır, fikrimizi də bir qədər hərəkətə gətirir... Nüfuzedici bir nəzərlə uzaqlara və dərinliklərə dalmaq gözə görünən və görünməyən ara pərdələri qaldırır əsl mahiyyəti, nüvəyə çatmaq meyili bu yazıçıya xas bir keyfiyyətdir. Adi məişət əhvalatlarını Elçin

adilikdən çıxarib xüsusiləşdirməyi, hətta qəribləşdirməyi bacarır. Buna yazıçı öz xüsusi görmə, duyma, təhlil və qiymətləndirmə məharəti ilə nail olur.

Məmməd Arif,
akademik

Elçin müasir həyatdan, uşaq vaxtlarından bələd olduğu adamlardan və mənbələrdən yazır. Təsadüfi deyildir ki, Abşeron bağları və kəndləri, Xəzər dənizi onun əsərlərində poetikləşdirilir, zahirən o qədər də parlaq və cazibədar olmayan, hətta nəzərdə cansıxıcı görünən dar və əyri-üyrü küçələr, dalanlar, ağ neft pilitəsilə qızdırılan balaca otaqlar, boz, nahamar daş divarlar belə şairanə rənglər kəsb edir, gözümdə yeni, xoş görkəmləncənlir. Elçinin hekayə və povestlərində daim insan hisslərinin hərarətini, insan ürəyinin romantik çırpıntılarını əks edir; çünki yazıçı anları təsvir xatirinə deyil, qəhrəmanlarının həyəcan və iztirablarının, dəruni hisslərinin tərcümanı kimi əsərə daxil edir. Bu təsvirlərin yığcamlığı və təbiiliyi bizi o qədər cəlb edir ki, gözlənilmədən özümüzü başqa aləmdə hiss edirik.

Mirzə İbrahimov,
Xalq yazıçısı, akademik

Hörmətli Elçin! “Ölüm hökmü” romanını həvəslə, amma tələsmədən hər mətləbi, hər eyhamı içə-içə, ağıl və hiss süzgəcindən keçirə-keçirə oxudum. Yaşadığım acı illəri, qorxu və tələş dolu illəri yenidən yaşadım və dərhal sənin yaşını düşünüb heyrləndim. Çünki əzab, işgəncə, qorxu və tələş dolu o illəri sən bir insan kimi yaşamamısan, amma yazıçı kimi yazmısan. O amansız və dəhşətli illəri bu qədər təbii və bu qədər inandırıcı şəkildə qələmə ala bildiyinə təəccübləndim. Sən o illərin müsibətlərini o qədər təbii qələmə almısan ki, bunlar özündən yaşlıların söhbətlərindən deyil, yalnız şəxsi müşahidənin məhsulu ola bilər qənaətinə gəlmək olmur...

Əzizim Elçin, sən qələminin qüdrətilə o illəri bir daha mənim qəlbimdən keçirib məni bir oxucu kimi sarsıda bildinsə,

demək burada təsvir etdiyiniz hadisələrin təbiiliyinə görə, sənətin seyrinə və istedadın gücünə heyrlənmək lazımdır. Beləliklə, sən məni qələminlə bir daha istedadın gücünə və sənətin qüdrətinə inandırın.

Bəxtiyar Vahabzadə,
Xalq şairi

...Hörmətli Elçin! Əzizim! Siz hələ gəncsiniz. Həmişə belə qalın. Sizin 50 yaşıınızı ürəkdən təbrik edirəm. Bunu da bilirəmki, yaradıcı ziyalı üçün əlli yaş ikinci gənclik deməkdir. Həm də -sənətinə uyğun, istedadını əməklə zənginləşdirən, yaradıcılıq məsuliyyəti ilə yaşayan, hər işində dəqiq Sizin kimi oğul üçün. Atanız hörmətli İlyas müəllimin ədəbiyyata olan qiyməti ona xalq hörməti qazandırmışdır. Belə nəcib, həssas, xalq işinə məsuliyyətli oğullar tərbiyə etməsi bu hörməti ikiqat artırdı. Mənim bütün həyat təcrübəm göstərir ki, Siz özünüz də aqıl doğulmusunuz. “Kəlilə və Dimnə”də belə bir söz var: “Ağılsız adama söz demək anadangəlmə karın qulağına hikmət dərsi oxumaq, su üstünə sirr yazmaq kimi bir şey olardı.” Dünya pedaqoji alimlərinin fikrincə, uşaq kamilliyi də, naqisliyi də doğulanda özü ilə gətirir. Tərbiyə, mühit isə bunları az-çox inkişaf etdirmək qabiliyyətinə malikdir.

Əziz Elçin! Sizə yaradıcılığınızda, vəzifələrinizdə, xalq işinizdə, səhhətinizdə, şadlıq, gümrahlıq, müvəffəqiyyətlər arzu edirəm.

Mirvarid Dilbazi,
Xalq şairi

Elçinə əbiyyatşünaslığımızı bu gün də məşğul edən, ayrı-ayrı hallarda sənətsünaslıq və estetika elmləri ilə sərhədlənən problemləri iki aspektdə – həm bədii nəsrin təcrübəsində, həm də onun tədqiqində diqqət və ehtiramla araşdırır, müqayisələr aparır, bədii əsərləri və tənqidi fikirləri, müxtəlif müəlliflərin rəylərini tutuşdurur, nəticə çıxarır, yüksək səviyyəli elmi xülasələr əldə edir... Elçin saxtanı həqiqətdən, elmi-nəzəri

mülahizəni doqmatizmdən, ehkamçı və subyektiv fikirlərdən seçməyi bacarır. Belə hallarda o, cəsarətlə tənqid edir, amma ehtiram və təvazökarlıq cızığından da kənara çıxmır.

Mehdi Məmmədov,
SSRİ Xalq artisti

Mənim bir neçə yaxın dostum var, hamısı mənə əzizdir, onları heç vəchlə bir-birinə qarşı qoymaq istəməzdim. Amma atamın vəfatı günündə də, anamın keçindiği gecədə də yadıma ilk düşən Elçin oldu.

Elçin ədəbiyyatımızın son 40-45 ildə ən görkəmli yaradıcılarından biri, eyni zamanda bu ədəbiyyatın ardıcıl araşdırıcısıdır. Söz sənətimizi həm yazdığı bədii əsərlərlə zənginləşdirən, həm də başqa yazıçılarımızın, o sıradan gənc qələm sahiblərinin yazılarını mütəmadi izləməsiylə, onları obyektiv və nüfuzlu dəyərləndirməsiylə seçilən ədəbiyyat adamıdır. Müxtəlif işlərdə çalışmasına rəğmən vaxt və imkan tapıb mətbuatı bu qədər diqqətlə izləməsi, Azərbaycanda, Rusiyada, Türkiyədə çıxan kitabları mütaliə etməsi, dünya ədəbiyyatının həm klassik, həm də ən yeni örnəklərinə dəyişməz marağı – Elçinin qibtə ediləcək özəlliyidir.

Anar,
Xalq yazıçısı

Elçin altmışıncı illərdə yalnız ədəbiyyatımıza yox, ümumiyyətlə mədəniyyətimizə gəlmiş yaradıcı nəslin ən parlaq simalarından biridir. O, bütün varlığı ilə doğma Azərbaycan mədəniyyəti- nə, mənəviyyətinə bağlıdır. Eyni zamanda dünya mədəniyyətinə yaxından bağlıdır. Elçinin istedadı milli ilə bəşərinin vəhdətini ifadə edir, buna görə də onun yazıçı qələmi məhdudiyyətdən çox uzaq olduğu kimi, kosmopolitçilikdən,

snobçuluqdan da çox uzaqdır. O, heç kimi təkrar etmir, epiqonçuluq, deyilmişin yenidən söylənməsi ona yaddır, o, öz orijinal yaradıcılıq yolu ilə gedir və heç kimə bənzəmir. O, bir tərəfdən “Ölüm hökmü” kimi Azərbaycan ədəbiyyatında yeni hadisə olan dərin ictimai məzmunlu, fəlsəfi roman yazır, digər tərəfdən isə kiçik uşaqlar üçün bir səhifəlik səmimi hekayələr qələmə alır. Bir tərəfdən Mahmud ilə Məryəmin faciəli həyatını özünə mövzu seçir, o biri tərəfdən “Salam, mən sizin əminizəm” kimi şən, oynaq bir komediya yazır. Bir tərəfdən sırf elmi monoqrafiyalar, bir tərəfdən Üzeyir Hacıbəyov və Bülbül haqqında elmi-kütləvi kitablar, o biri tərəfdən də klassik yapon poeziyasını doğma dilimizə tərcümə edir və bütün bunların hamısı parlaq istedadla... Bir sözlə, ədəbi mədəni həyatımızda harada Elçinin adı varsa, orada yaradıcılıq uğuru var.

Polad Bülbüloğlu,

Xalq artisti

1960-cı illərin sonu, 70-ci illər, 80-ci illərin əvvəli... Elçinin artıq XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının qızıl fonduna daxil olmuş “Qatar. Pikasso. Latur. 1968.”, “On ildən sonra”, “Baladadaşın ilk məhəbbəti”, “Parisdə avtomobil qəzası” və s. kimi hekayələri, “Bir görüşün tarixçəsi”, “Toyuğun diri qalması”, “Dolça” kimi povestləri meydana çıxdı. Ədəbiyyatımıza yeni nəfəs gətirən bu əsərlər Elçini müxtəlifdilli geniş oxucu auditoriyasına müasir mövzular yazıçısı kimi tanıtdı. Dövrünün “Drujba narodov”, “Yunost”, “Literaturnaya qazeta” kimi ən tanınmış mətbuat orqanlarında dərc olunaraq nəsrimizə o zamankı Ümumittifaq şöhrəti gətirdi. 1980-ci illər... Müasir mövzular ustası kimi tanınan yazıçı gözlənilmədən tarixə müraciət edir, folklordan bəhrələnərək fəlsəfi-romantik “Mahmud və Məryəm” romanını oxucuların ixtiyarına verir. Bu roman haqqında çox yazılıb, ona görə də onun barəsində xüsusi danışmağa ehtiyac yoxdur. Yazıldığı vaxtdan keçən onilliklər

ərzində “Mahmud və Məryəm” artıq klassikaya çevrilib. “Mahmud və Məryəm” romanı ilə Elçinin yaradıcılığının ikinci mərhələsi başlayır, bir-birinin ardınca “Ağ dəvə”, “Ölüm hökmü” romanları yaranır. “Mahmud və Məryəm”-dəki fəlsəfi romantik əhvali-ruhiyyə bu romanlarda, xüsusən “Ölüm hökmü”ndə sərt realizmə çevrilir, yazıçı cəmiyyət hadisələrinə dərinlən nüfuz edir, sovet dönməndə yazıla-yazıla sovet cəmiyyətinin iç üzünü açır.

Obrazlı surətdə desək, Elçinin yeni povestinin – “Bayraqdar”ın timsalında sanki XXI əsr Azərbaycan nəsrı həm forma, həm də məzmun çalarları etibarilə XX əsrin nəsrı ilə vidalaşır, öz inkişafına doğru irəliləyir.

Azərbaycan teatrında məxsusi məktəbini yaratmış, uzun illər bu teatrın mənəvi simasını müəyyənləşdirmiş İlyas Əfəndiyevin vəfatından sonra, təbii olaraq pyes qıtlığı yarandı. Amma bu qıtlıq təkəcə teatrın repertuar kasadlığına yox, həm də mənəvi böhranına gətirib çıxara bilərdi. Elçinin pyesləri bu böhranın qarşısınıla bildi.

Elçinin ümumittifaq mətbuatında rus dilində çap olunmuş ən yaxşı məqalələri bir yerə toplanaraq, Moskvada böyük bir kitab halında nəşr edilmişdir. İlk dəfə idi ki, Azərbaycan ədəbi tənqidinin nümunəsi Elçinin tənqidi yaradıcılığı timsalında, belə bir həcmdə və yüksək nəzəri səviyyədə ümumittifaq oxucusuna təqdim olunurdu.

Nərgiz Paşayeva,
akademik

Elçin müasir Azərbaycan ədəbi nəsrimizin ən parlaq, istedadlı nümayəndələrindən biridir. Onun yaradıcılığı mənə olduqca yaxındır. Yaşca aramızda fərq olsa da, mən onu öz həmyaşım, həmfikrim kimi qəbul edirəm, çünki insan psixologiyasının açılışı, onun həyəcanı, sevinci, həyat problemlərinin həlli yazıçı-dramaturq Elçin yaradıcılığının əsas keyfiyyətləridir. Elçinin anadan olub böyüdüüyü mühitin özü onun yazıçı kimi inkişafında, püxtələşməsində əsas rol oynayır. O, bütün varlığı ilə xalqımızın bugünü və sabahı üçün əlindən gələni əsirgəməyən, mədəniyyətimizin, ədəbiyyatımızın çiçəklənməsi naminə canından belə keçməyə hazır olan layiqli müasir ziyalılarımızdandır. Mən əziz qardaşıma bu işdə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm və istəyirəm ki, o, yazıçı kimi atası İlyas Əfəndiyevin ənənələrini davam etdirərək sənətin ən yüksək zirvələrini fəth etsin.

Vasif Adıgözəlov,
Xalq artisti

Seçdiyi mühitin milli və mənəvi koloriti, əlvanlığı, xarakterlərin gerçəkliyi, hadisələr, dramatizminin insanların fərdi dünyasının çoxcəhətliliyindən, davranışların gözlənilməzliyindən doğması, iri və xırdalığından, mövqe və həyat platformasından, dünya görüşün zənginliyi və primitivliyindən asılı olmayaraq, bütün obrazlara humanist münasibət, poetik çoxplanlılıq və rəngarənglik, xüsusi ironik qatla cılalaşmış mövzunun real vəziyyətlərindən doğan detal və təfərrüatla dolğunlaşmış dil spesifikliyi və özünəməxsusluğu Elçinin bir yazıçı kimi qabarıq keyfiyyətləridir. Müasir Azərbaycan nəsrində Elçinin yeni prizma altında yeni rakursdan baxıb təzədən və tamamilə orijinal şəkildə kəşf etdiyi mühit – Abşeron gəncləridir... Elçin yaradıcılığının əsas xüsusiyyətlərindən biri obrazların reallığı, dinamikliyidir. Hər obrazın konkret həyat mövqeyindən, sosial mənsubiyyətindən, mənəvi

və psixoloji axınından asılı olaraq rəngarəng poetik vasitələr seçilir, detal və təfərrüatlar mühitə, obrazın siqlətinə uyğunlaşdırılır, daha doğrusu, hər poetik ştrix situasiyanın özündən törəyir.

Yusif Səmədoğlu,

Əməkdar incəsənət xadimi, nasir

Elçin yaratdıqlarında səmimi olan, saxta rənglərə, cansız gəzişmələrə, qanadı şişmiş cümlələrə yer verməyən, həyatı əslində necə varsa, o cür ifadə etməyi bacaran yazıçıdır. Ona görə Elçinin əsərlərindəki həyat bizə tanış olan, bir baxmaqla öz mühitini anlamaq bacarığından irəli gəlir. Elçin, ümumiyyətlə, bir insan, bir ziyalı kimi hamıya, hər şeyə gəndən baxmağı, yəni həssaslıqla baxmağı bacarandır.

Mövlud Süleymanlı,

Xalq yazıçısı

Əfəndiyevlərlə məni yaradıcılıq telləri bağlayır. Yazıçı Elçinə gəldikdə mən onun yaradıcılığını həmişə izləmişəm. Onun ssenarisi ilə çəkilən “Mən qayıdacağam” və “Arxadan vurulan zərbə” filmlərinə mən də çəkilmişəm. Elçin çox məhsuldar yazıçıdır. Hərtərəfli istedadla malik olan Elçin həmçinin ictimai-siyasi həyatda fəal bir şəxsiyyət, siyasi xadimdir. Ziyalı ailəsində böyümüş, hörmətli yazıçımız İlyas Əfəndiyevin qələmindən ilham almış Elçin öz yazıları ilə Azərbaycan nəsrində layiqli yer tutmuşdur. Elçinin yaradıcılığı Azərbaycan sərhədlərini keçmiş, onun əsərləri bir çox xalqların dillərinə tərcümə edilmişdir. Elçin ədəbiyyatımızın orta nəsil nümayəndələri içərisində mənim çox sevdiyim yazıçılardan biridir.

Amaliya Pənahova,

Xalq artisti

Elçin əsl bir ziyalı ömrü yaşayıb. Ötən əsrin 60-cı illərindən üzü bəri yaşadığımız həyatın elə bir ciddi hadisəsi yoxdur ki, onun özünün, sözünün, qələminin diqqətindən yayınsın; bu dövrdə dünyada baş verən elə bir dəyərli ədəbi hadisə yoxdur ki, Elçin ona münasibət bildirməsin, öz qiymətini verməsin; məqalə yazmasın və ya fürsət tapdığı bir məqamda qələm dostlarının nailiyyətinə sevinməsin. Bu dövrün mürəkkəbliyi – daban-dabana zidd olan ideoloji sistemlər, imperiyanın çöküşü, müstəqillik uğrunda mübarizə, doğma Şuşa və Qarabağın itkisiylə nəticələnən işğalçılıq müharibəsi – hamısı xalq yazıçısının əsərlərində əksini tapıb; bu tarixin içindən Elçin alınıcaq çıxıb, çünki həmişə xalqın tərəfində olub, vətəndaşlıq məfkurəsindən dönməyib, mövqeyi aydın və ardıcıl olub. Bu sözlər həm yaradıcılığına, həm də ictimai-siyasi fəaliyyətinə aiddir.

Sabir Rüstəmxanlı,

Xalq şairi

Onun müasir mövzuda qələmə aldığı bir sıra povest və hekayələri təkcə Azərbaycanda deyil, geniş oxucu kütləsinin də böyük rəğbətini qazanmış, yazıçının əsərləri bir çox xarici dillərə tərcümə olunmuşdur. Elçin özünəməxsus, orijinal bir tərzdə müasirlərimizin mənəviyyat tarixçəsini araşdırmış, əsasən gənclərin həyatından, onların bir şəxsiyyət kimi formalaşmalarından bəhs edən bir sıra maraqlı, düşündürücü povestlər yazmışdır. Ümumiyyətlə, yazıçının yaratdığı surətlər bir sıra hallarda bir qədər qəribə görünsələr də, onların hamısında həyatın güclü nəfəsi duyulur. Elçin təsvir etdiyi insan xarakterlərinə hazır münasibət və təsəvvürlə yanaşmır, obraz haqqında bir-başla hökm vermir, ilk baxışdan “mənfi” adlandırıla biləcək bir surətin də daxilində, üreynin ən dərin qatlarında nə isə bir işıq, istilik tapmağa çalışır və çox zaman da buna nail olur. Başqa sözlə desək, yazıçı insanı bütün daxili mürəkkəblikləri,

ziddiyyətləri ilə göstərməyə meyl edir. Elçinin müasir qəhrəmanları ən adi adamlar olsalar da, müəllif bu “adilərin” təbiətindəki qeyri-adiliyi, gözəlliyi və romantikanı görür və göstərə bilir.

Vilayət Quliyev,
filologiya elmləri doktoru, professor

Elçin, ümumiyyətlə, yaradıcılıq prosesində sənət adamları qarşısında mütəmadi olaraq çıxan sədləri çox cəsarətlə aşır, çərçivələri, hətta yaza-yaza özünün qurduğu qəsləri – forma, üslub modellərini belə ara-sıra bir kənara qoyub yenilərini yaradır. Bunu etmək üçün isə daim axtarışda olmaq, yeniləşməyi bacarmaq lazımdır. Fikir verin, dediyim kimi, öncə o, ailə çərçivəsində (yaradıcılıq mənasında) qalmaq istəmədi, sonra milli sədləri (həm ədəbi ehkamlar, həm də coğrafi məkan mənasında) aşdı. Ən önəmlisi isə onun, artıq bu gün, dünənki uğurlarla kifayətlənməmək, onların özlərini üstələmək cəhdidir. Belə olmasaydı Elçin də bir çox tanınmış yazıçılarımız kimi keçmiş şöhrətin kölgəsində uyuyub, keçən əsrdə qalardı, XXI əsrə adlaya bilməzdi. Elçin isə bütün yaradıcılığı boyu ona xas olan ən gözəl xüsusiyyətini, müasirlik duyğusunu qoruyub saxladığı üçün zaman səddini də aşdı və nəinki aşdı, hətta çox mürəkkəb və çətin bir dövrdə ədəbiyyatımıza bələdçilik etmək missiyasını da özüzərinə götürdü.

İntiqam Qasımzadə,
Əməkdar incəsənət xadimi

Elçinin yaratdığı sənət əsərlərinə nə isə diləmək bizim iqtidarımızda deyil – onlar çoxdandır ki, sənət aləminin zaman və məkanında öz həyatlarını yaşayır və zaman baxımından birçə göstərici tanıyır - əbədiyyət...

Məryəm Əlizadə,
professor, teatrşünas

1994-cü ilin sentyabrında Füzulinin anadan olmasının 500 illik yubileyi ilə əlaqədar ədəbiyyat və incəsənət nümayəndələrindən ibarət 128 nəfər heyət Baş nazirin müavini, Xalq yazıçısı Elçinin rəhbərliyi ilə İraqa yola düşdü. Bağdadda və Kərkükdə möhtəşəm tədbirlər keçirildi. Nümayəndə heyətinin Kərkükü, geri qayıdanda isə Təbrizi ziyarəti Elçinin səyi nəticəsində baş tutdu. İraq türkmənləri yaxşı bilir ki, İraq rejimi illərlə heç bir türk nümayəndə heyətini Kərkükə buraxmırdı. Elçin İraqın o zamankı diktatoru Səddam Hüseynlə görüşərək nümayəndə heyətimizin Kərkükə buraxılması məsələsini çox ısrarlı şəkildə qaldırmış və Səddamın buna razılıq verməsinə nail olmuşdu.

Elçin müəllimin obyektivliyi, səmimiliyi, xeyirxahlığı tənqidimizdən qırmızı xətt kimi keçir.

Qəzənfər Paşayev,
Əməkdar elm xadimi, professor

Elçinin “dəliləri” ilə Mirzə Cəlilin “Dəli yığıncağı” arasında illər fərqi olsa da, mənəvi yaxınlıq var. Elə burdaca deyim ki, cəmiyyətimizin formasiya dəyişməsi prosesində insanların mənəviyyatında, sosial durumunda baş verən kəskin, təzadlı dəyişmələri cəsarətlə dramaturgiyaya ilk dəfə gətirən Elçin olub. Və bu vacib mövzu müxtəlif formalarda Elçinin səhnə əsərlərinin enerji nüvəsini təşkil edir.

İlham Rəhimli,
professor

Elçinin məqalələrinin hər biri ədəbi hadisəyə çevrilir.

Vaqif Yusifli,
filologiya elmləri doktoru

Antuan de Sent Ekzüperi deyirdi ki, su nəinki həyat üçün zəruridir, su həyatın özüdür. Bu yozumda Elçin də ədəbiyyatın özüdür. Yəni necə ki, həyatı susuz təsəvvür etmək olmaz, Azərbaycan ədəbiyyatını da Elçinsiz, o cümlədən bizim başqa böyüksənətkarlarımız olmadan təsəvvür etmək çətindir.

Teymur Kərimli,
akademik

Abşeron təbiətini də, bu bölgənin adamlarını da Elçin qə-dər real, cazibədar təsvir edən ikinci yazıçı tanımıram. Şukşin rus şimalını hansı vüsətlə təqdim edirdisə, Elçin də Abşeronu belə birsənətkarlıqla ədəbiyyata gətirdi.

Şirindil Alışanov,
professor, ədəbiyyatşünas, tənqidçi

Xalq yazıçısı Elçinin bioqrafiyasını və yaradıcılığını nədən-sə rənglərin dili ilə yazmaq istəmişəm. V. Nabokov, M. Prust ki-mi, Elçinin də rəng ehtirası “yaddaş sənəti” ilə bağlıdır...

Onun üçün rənglər xatırlama aktıdır... O, hər qəhrəmana yaşına, görkəminə uyğun rəngdə “libas geyindirir.” Elçin səslə-ri də rənglərlə görür. Elçin dünyasında yuxular da rəngli olur.

Elçin rənglərlə insanın xarakteri, ovqatı və nəhayət, taleyi arasındakı mifik əlaqəyə inanır.

Rüstəm Kamal,
professor, ədəbiyyatşünas, tənqidçi

Zəngin, bədii yaradıcılıq uğurları ilə yanaşı, Elçin həm də ictimai xadim kimi geniş fəaliyyət diapozonuna malik şəxsiy-yətdir. Bunu o, istər “Vətən” Cəmiyyətini yaradıb ona rəhbərlik etdiyi illərdə, istərsə də hal-hazırda Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini kimi məsul bir vəzifə apardığı vaxtda sübut etmişdir. Dəfələrlə çox məsuliyyətli və nüfuzlu beynəl-xalq görüş və toplantılarda Azərbaycanı layiqincə təmsil edən Elçin xalqımızın və torpağımızın taleyüklü məsələlərini, ağrı

və acılarını dünya ictimaiyyətinə çatdırmağa cəhd göstərmişdir.

Bir problem qalırdı: bir nəzəri metod kimi, sosrealizmin daxili mexanizmini, onun tarixi missiyasını açıqlamaq lazım idi. Bunu Elçin etdi. Bəlkə də, bunu Elçindən yaxşı edən olmazdı. Bunun üçün elmi və bədii yaradıcılıq qələminin birliyi gərək idi. Digər tərəfdən, bu prosesin içində olmaq lazım idi. Hər iki halda Elçin kimi, bu prosesə hərəkət verənlərdən olmalı idi.

Yusif Seyidov,
professor

Xalq yazıçısı Elçin çox uzaqgörən ədibdir.

Hələ 1888-ci ildə məşhur ingilis yazıçısı H.Uelss “Titanik” romanını yazmışdır. Halbuki dünyanın ən nəhəng gəmisi olan “Titanik” hələ inşa edilməmişdir. “Titanik” gəmisinin əsası 1906-cı ildə qurulmuş, 1912-ci ildə inşası başa çatdırılmış və Avropadan Amerikaya yola salınmışdır. Bu nəhəng gəmidə 2700 nəfər adam var idi. Gəmi Avropadan Amerikaya üzərəkən okeanda olan ən böyük aysberqlə toqquşmuş və dörd saat ərzində batmışdır.

Tam 89 ildən sonra - 1977-ci ildə xalq yazıçısı Elçin Əfəndiyev “Şuşaya duman gəlib” əsərini yazır. O vaxt heç kəs inə gəlməzdi ki, mədəniyyət və incəsənət tariximizə görkəmli şəxsiyyətlər bəxş edən Şuşa mənfur ermənilər tərəfindən işğal olunacaq. Nə yaxşı ki, düz 28 il sonra ali baş komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Şuşamız azad olundu. “Titanik” gəmisinin aqibəti faciəli oldu, amma nə yaxşı ki, Şuşanın başı üzərindən qara duman çəkildi və sildırım qayalarında məğrur qartallar qanad çaldı. Bu, xalq yazıçısı Elçinin uzaqgörənliyi idi. Nə yaxşı ki, ömrünün ahıl çağında bu qələbəni görmək Elçinə nəsib oldu. Mən əziz dostuma möhkəm can sağlığı, heç vaxt tükənməyən yaradıcılıq əzmi arzulayıram.

Bəybala Ələsgərov,
*Beynəlxalq Nobel İnformasiya Mərkəzinin vitse-prezidenti,
tarix elmləri doktoru*

“Türk dünyasına xidmət” mükafatını mən yüksək qiymətləndirirəm və onu böyük yazar Elçinə təqdim etməkdən məmnunluq duyuram. Qırx il bundan əvvəl Sovet İttifaqına səfərim zamanı gənc yazar Elçinlə bir-birimizi tanımadan eyni teatr zalında olmuşuq. Qırx il keçib. Biz böyük yazar Elçinlə “Dədə-man” zalında yana-yana oturmuşuq. Ürəklərimiz isə millətimizə və vətənimizə eyni məhəbbətlə döyünür. Bu, çox simvolikdir. Bizi birləşdirənbu məhəbbət daimidir...

Süleyman Dəmirəl,
Türkiyənin 9-cu prezidenti

Əzizim Elçin! Sənin yubileyin cavan kimi görünə bilər. Ancaq biz bilirik ki, bu yaş uğurlu ədəbi yaradıcılıq onilliklərinin və XXI əsrin başlanğıcı kimi çox maraqlı bir tarixi dövrdə dövlət xidmətinə həsr etdiyin illərin toplamıdır. Bütün bu iş, əmək və xidmət illərini doğma Azərbaycan naminə böyük xidmət dövrü adlandırmaq olar. Müstəqil dövlət quruculuğunda bu qədər fəal iştirak etmək kimi çətin bir xoşbəxtlik sənin heç də hər müasirinə nəsib olmayıb. Belə günlərdə doğma insanlar nə arzu edirlərsə, sənə, əziz dostum və qardaşım, onların hamısını arzulayıram.

Oljas Süleymenov,
Qazaxıstan Xalq şairi, ictimai xadim

Əziz Elçin! “Mahmud və Məryəm” həm fəlsəfi konsepsiyasının dərinliyi, həm də bədii ifadə baxımından məndə böyük təəssürat yaratdı, siz əsl ustadınız. Siz məni tamamilə yüngülcəsinə, heç geriye də boylanmadan uzaq dövr insanların dünyasına daxil etdiniz. Siz öz əsas fikrinizi necə də dəqiq müəyyənləşdirmisiniz: böyüklük, əzəmət – istər həqiqi, istərsə də xəyali olsun – öz mahiyyəti etibarilə faciəvidir. Mənə düşüncələr, təşvişlər və heyranlıqlar bəxş edən saatlara görə sizə “çox sağ ol” deyirəm...

Mustay Kərim,
Başqırdistanın Xalq şairi

Elçin güclü düşüncələrin, incə duyğuların, sarsılmaz sevgilərin yazarıdır. Əsərlərində milli kökə bağlılıq və milli heysiyyət, Azərbaycan xalqının ruhundan uzaqlaşmamaq, mənəvi təmizliyi ilə saflığı tərənnüm etmək geniş yer tutur. Elçini oxumaq Azərbaycan xalqını yaxından tanımaq, Azərbaycanın uzun illər boyu milli-mənəvi dəyərlər və istiqlal uğrunda apardığı müqəddəs mücadiləni öyrənməkdir.

Əbdüllətif Bəndəroğlu,
İraq türkman şairi və ədəbiyyatşünası

Elçin çağdaş türk ədəbiyyatının böyük nümayəndəsidir. Onun yaradıcılığı sübut edir ki, sovet rejimi dönəmində də böyük türk ədəbiyyatının sanballı nümunələrini yaratmaq mümkün olub. Elçinin istedadı rejimin tələblərini üstələyə bilib, insanların daxili aləminə ideolojiden kənar olan gur işıq saçmağı bacarıb. Buna görə də Elçin bu gün Türkiyədə ən populyar yazıçılardan biridir.

Dr. Rahim Tarım,
türk ədəbiyyatşünası

“Mahmud və Məryəm” romanı çağdaş ədəbiyyatımızın qızıl fonduna daxil olan nadir əsərlərdəndir. ...Elçinimiz necə sürətlə boy atdı, Doğunu və Batını mənimsəyən parlaq bir ədəbiyyat bilicisinə, filosof qüdrətli nəzəriyyəçiyə çevrildi. Sənin oxucun olmaq çətindir, əziz Elçinimiz! Çünki əsl qəhrəman hökmü ilə saçdığınciləri yığıbyığışdırmaq olmur...

Çingiz Aytmatov,
Qırğıstanın Xalq yazıçısı

Elçin poeziyada

Elçinə

Anar

Dərdimi suya dedim
Od tutub alışmadı.
Ölümümlə barışdım
Həyatım barışmadı.

Dostumu incitmədim,
sözümü daşa dedim.
Əks-səda verdimi?
Bu dünyadan gedəndə
Dönəcəyik birdəmi?

Bulud olub torpağa
yağacağıq birdəmi?
Ağac olub, ot olub
bitəcəyik birdəmi?
Kölgələrə qarışıb
itəcəyik birdəmi?

Bir gün mənsiz qalanda,
Telefon zəng çalanda
ani bir aldanışla
ürəyin diksinəcək:

– Görəsən Anardımı?
Yox, yadına düşməsəm
Bunun suçu kimdədir?–
Elçində, Anardamı?

Nədir ömrün mənası?
Belə qısadır nəçin?
Mən ki bunu bilmirəm,
Sən bilirsənmi, Elçin?

Meşə yolunda

Nəriman Həsənzadə

Axşam qanadını meşəyə gərir,
Gülüşü xoş, üzü sərti xilqətin.
Yayda soyundurur, qışda geydirir,
Mütləq qanunları bu təbiətin.

Sən dedin dəyişib əsrin sürəti,
İnsan təbiətdən uzaq düşübdü.
Hardasa pozublar bu ünsiyyəti,
Hardasa qırılıb budaq düşübdü.

Mən dedim: – Duyuram bu ehtiyacı,
Bir şeyi unudub bizim babalar:
Pələng yırtıcıdı, qartal yırtıcı,
Amma təriflənib bu yırtıcılar.

Bəzi şairlərin yüz nəğməsində
Tərənnüm olunub guya təbiət.
Pələngə qəsidə, şaha qəsidə, –
Heyf, zor önündə əyilib sənət.

Sən dedin: – Ayıq ol, bu dağ yoludur,
Dərədə itərik, dağı aşmasaq.
Mən dedim: – Təbiət amansız olur,
Bizi bağışlamaz ayaqlaşmasaq.

Söhbət uzandıqca yol uzanırdı,
Yollara səpirdin sən də sözünü.
Bir ağac meşəyə kölgə salırdı,
Bir meşə örtürdü göyün üzünü.

Sən susdun, mən dedim bir az tələsək
Demə, təbiətin yad kimsəsiydim.
Sən ona sığınıb dedin ki, gəzək,
Özüm təbiətin aludəsiydim.

Altmış yaşın mübarək!

Fikrət Qoca

Adı ömür olsa da,
ağır işdən gəlirsən,
Şərəfli bir həyatdı,
sən döyüşdən gəlirsən.
Bundan sonra yenə var
yollar, döyüşlər, işlər,
tərifləməsi dillər,
sındırılması dişlər.
Ömrü boyu çalışan
yazan, yanan, yandıran,
Qələminin ucunda
dünyanı dolandıran
dostumuz, qardaşımız –
el yanında uzun ağ!
Dünyanı seldə boğar
bir damla göz yaşımız
(onu görməyəcəklər).
Bu gün başına yağır
sənin güllər, çiçəklər.
Qocalığın gəncliyi
altmış yaşa deyirlər.

Sözlər

Ramiz Rövşən

Bir vaxt daş kimi, kərpic kimi
söziər əlimdə.
Mən şeir yazmırdım ki,
sözlərdən ev tikirdim.
Bir vaxt balta kimi, çəkiç kimi,
sözlər əlimdə.
Mən şeir yazmırdım ki,
öz içimi-çölümü
dağıdırdım-tökürdüm.
Sonra muma döndü
ovcumda sözlər,
Yandırdım, hərəsi bir şama döndü,
o şamların işığında
dünyaya baxdım-getdim.
Sonra quma döndü
ovcumda sözlər,
Yavaş-yavaş
o quma qarışıb axdım-getdim...

Elçinə ehtiramla

Akif Əhmədgil

Ezopu Elçindən eşitmədikmi?!
Esseni Elçindən eşitmədikmi?!
Elin, ev-eşiyin etibarındır,
Elçin elmimizdir, eloğlumuzdur.

Edib ehramlara ezamiyyəti,
Eşitdim Elçinim Ermitajdadır.

Essenin elçisi, elmin ehramı,
Epiloq, epiqraf, epitetləri...

Ehtiram eylədik esselərinə,
Eşidən eşqini elan eylədi.
Elmin elçisidir, elin elçisi,
Eşitsin ellərin etirafını.

Şuşaya duman gəldi

Tofiq Nurəli

Əvvəlcə baş duman olur,
Dumanlı baş yaman olur,
Ortada nahaq qan olur-
Bəlalar dumanla gəlir.

Çox da baxma maddım-maddım
Çıxar yadından öz adın...
Sürüyə də addım-addım
Canavar dumanla gəlir.

Şuşaya da duman gəldi-
Dumanda dağlar mələdi...
Belədi, ey dost, belədi:
Hər nə var dumanla gəlir,
Bəlalar dumanla gəlir,
Canavar dumanla gəlir.

“Qatil”i oxuyarkən
Tüncer Cücenoğlu
(Türkiyə)

Azərbaycan xalqının
böyük,
cəsur yazarı,
dostu olmaqdan şərəf duyduğum
sevgili Elçin!

“Qatil”-
misilsiz bir oyun.
Yığcam, ancaq dərin...
Və dostum olduğun da
şərəf duyuram.
Ürəyinə, beyninə sağlıq!
Çox yaşa və hər il
ən azı
Yazar olmaq gerçəkdən də
zor deyilmi?

Elçin yaradıcılığının mədəniyyət müəssisələrində təbliği

Azərbaycanın görkəmli simalarından biri olan Xalq yazıçısı Elçinin anadan olmasının 80 illik yubileyi münasibətilə mədəni-maarif müəssisələrinin, o cümlədən kitabxanaların, mədəniyyət evlərinin, klubların, teatrlarının və digər müəssisələrin qarşısında mühüm vəzifələr durur.

Bununla əlaqədar olaraq, xüsusi tədbirlər planının hazırlanması və rəhbər orqanlarda təsdiq edilməsi məqsəduyğundur. Eyni zamanda, respublikanın regional mədəniyyət idarələri, təhsil idarələri, o cümlədən kitabxanalar, onların kənd filialları, mədəniyyət evləri, klublar, orta məktəblər, dram teatrları Elçinin yubileyi münasibətilə çap olunmuş müvafiq ədəbiyyatın komplektləşdirilməsi, elektron kataloq və kartotekalarda yubiley rubrikalarının yaradılması və yeni dərc olunan materialların vaxtaşırı orada əks olunması işlərini görməlidirlər.

Mədəni-maarif müəssisələri nəzərə almalıdır ki, Elçinin bütün həyat və yaradıcılığı, qələmə aldığı hekayə, povest, roman və pyeslər, ssenariləri əsasında çəkilmiş filmlər bugünümüz və sabahımız üçün mənəvi saflıq mənbəyidir.

Buna görə də mədəni-maarif müəssisələri geniş oxucu kütlələrini, ictimaiyyəti onun həyat və yaradıcılığı ilə tanış etmək üçün müxtəlif kütləvi tədbirlərdən, o cümlədən yaradıcılıq gecələrindən, görüşlərdən, oxucu konfranslarından, il boyu davam edən kitab sərgilərindən, əyani və şifahi təbliğat formalarından, fotostendlərdən, məruzələrdən, söhbətlərdən, sual-cavab gecələrindən, biblioqrafik xülasələrdən, teatr tamaşalarından, kinofilmlərdən və s. bu kimi ənənəvi formalardan səmərəli şəkildə istifadə edə bilərlər.

Elçinin həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş tədbirlərə hazırlıq zamanı təşkilatçılar xüsusi proqram tərtib etməlidirlər.

Təşkilatçılar (kitabxanalar və s.) tədbirə hazırlaşarkən görülməli işləri dəqiq müəyyənləşdirməlidirlər.

Təşkilatçı-kitabxanaçı oxucu konfranslarını keçirərkən proqramda görülməli tədbirin adını, giriş sözü ilə çıxış edəcək şəxsi, eləcə də çıxış edəcək başqa şəxsləri müəyyənləşdirməlidir. Tədbirin harada və nə vaxt keçiriləcəyi dəqiqləşdirilməli və əvvəlcədən xəbər verilməlidir.

Oxucu konfranslarının il ərzində 4-5 dəfə keçirilməsi nəzərdə tutulmalıdır. Təşkilatçı məruzəçiyə kömək məqsədilə Elçinin kitablarının dəqiq adları, nəşr tarixləri, onun haqqında ədəbiyyatın məxəzləri haqqında əlavə məlumatlar verməli, mövzular tövsiyə etməlidir.

Oxucu konfransları keçirilən zaman Elçinin kitablarından ibarət il ərzində davam edən kitab sərgisinin təşkili məqsədəuyğundur.

İlk növbədə “Xalq yazıçısı Elçin” mövzusunda virtual sərgi təşkil etmək məsləhət görülür. Burada Elçinin açıq İNTERNET-də və Milli Kitabxananın Elektron kitabxanasında olan elektron resurslarından bəhrələnmək tövsiyyə olunur. Burada Milli Kitabxananın saytında (“anl.az” və “millikitabxana.az”) öz əksini tapan Milli Kitabxananın hər ay nəşr etdiyi və tam elektron mətni saytda yerləşdirilən “Mədəniyyət, incəsənət, turizm və ədəbiyyatşünaslığa dair ədəbiyyat” adlı informasiya bülletenin elektron versiyasından da istifadə etmək məsləhət görülür.

Yubileyə əlaqədar olaraq, Elçinin haqqında olan ədəbiyyat nümunələrinin ənənəvi sərgisini də tərtib etməyi tövsiyə edirik:

1. Bayramova N.L. Elçin nəsrinin poetikası
2. Hüseynov V.Ə. Ürəklərə yol tapanda (Azərbaycan ədəbi tənqidi Elçin yaradıcılığı haqqında)
3. Yusifli V., Yusifli C. Bu nə sehrdir belə (Elçin haqqında əlli altı söz).
4. Ələsgərov B.A. Elçin: bibliografiya

5.Ələsgərov B.A. Elçin – 60: Elçin yaradıcılığının mədəni-maarif müəssisələrində təbliği : metodik vəsait

6.Qarayev Y. Poeziya və nəsr

7.Quliyev N. Üslubiyyat məsələləri

8.Quliyev H. Yaradıcılıq axtarışları

9.Əhməd V. Hər kəsin öz səsi

10.Məmmədov C. Sənətkar sözü, nəsrin özü

11.Məmmədov C. Nəsrimiz: düşüncələr, axtarışlar

12.Nəbiyev B. Ölümsüzlüyün sirri

13.Hüseynov A. Nəsr. Ədəbi-proses - 76; 77; 78; 79

14.Hacıyev T. Şeirimiz, nəsrimiz, ədəbi dilimiz

15.Məmməd Cəfər. Həmişə bizimlə

16.Quliyev V. Açıq sözün hikməti

17.Məmməd Arif. Sənətkar qocalmır

Təvsiyə edirik ki, Elçinin əsərləri, onun haqqında olan materiallar mövzu kartotekası şəklində hazırlanıb oxucuların istifadəsinə verilsin. Bu zaman təşkilatçılar Elçinin kitablarının müzakirəsini təşkil etsinlər. Kitabların müzakirəsinə hazırlıq dövrü ay yarım və ya 2 ay çəkməlidir. Bu vaxt ərzində hər bir oxucu müzakirə ediləcək kitabı oxuyub, onun haqqında söz deməyə hazır olmalıdır.

Təvsiyə edirik ki, kitabxanaların, klub və mədəniyyət evlərinin əməkdaşları Elçinin yaradıcılığının geniş kütləyə çatdırılmasında yeni forma olan sitat sərgisindən də istifadə etsinlər. Burada mədəniyyət xadimlərinin, qələm dostlarının və oxucuların fikirlərindən sitatların verilməsi məqsədəuyğundur.

Elçinin yaradıcılığını geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq üçün sual-cavab formasından da istifadə etmək məqsədəuyğundur:

Məsələn, aşağıdakı sualları qoymaq olar:

1.Elçin nə vaxt və harada anadan olmuşdur?

2.Elçinin ilk hekayəsi nə vaxt və hansı qəzetdə çap olunmuşdur?

- 3.Elçinin nəşr olunmuş ilk kitabı necə adlanır?
- 4.Elçin nə vaxt və hansı elm ocağında təhsil almışdır?
- 5.Elçinin hansı əsərləri rus dilində çap olunmuşdur?
- 6.Elçin hansı janrlarda yazır?
- 7.Elçinin hansı əsərlərini oxumusunuz?
- 8.Elçinin əsərləri hansı xarici dillərdə çap olunmuşdur?
- 9.Elçinin hansı dram əsərlərini oxumuş və ya tamaşasına baxmısınız?
- 10.Elçinin ssenarisi əsasında hansı filmlər çəkilmişdir?
- 11.Sizcə Elçinin hekayələrinin əsas xüsusiyyətləri hansılardır?
- 12.Elçinin romanlarında novatorluğu siz nədə görürsünüz?
- 13.Elçin yaradıcılığında ənənə və novatorluq probleminə münasibətiniz?
- 14.Elçinin redaktorluq və tərtibçilik fəaliyyəti barədə nə bilirsiniz?
- 15.Elçinin klassik ədəbiyyata münasibətini necə səciyyələndirirsiniz?
- 16.Elçin hansı kitablara ön söz yazmışdır?
- 17.Elçin hansı sənətkarlarla (şair, alim, yazıçı, jurnalist) dostluq edir?
- 18.Elçin hansı vəzifələrdə işləmişdir?
- 19.Elçinin hansı elmi monoqrafiyalarını oxumusunuz?
- 20.Elçinin elmi, fəlsəfi və siyasi baxışları haqqında nə bilirsiniz?

Mədəniyyət ocaqlarında (kitabxana, mədəniyyət evi, mədəniyyət sarayı, klub və s.) yaradıcılıq gecələrinin təşkili də vacibdir. Belə tədbirləri müxtəlif adlar altında təşkil etmək olar: “Yaradıcılıq gecəsi”, “Teatr axşamı”, və s. “Yaradıcılıq gecəsi”nin təşkili zamanı aşağıda qeyd olunan təklifləri nəzərə almaq lazımdır:

1.Təşkilatçı yaradıcılıq gecəsinə hazırlaşdıqda, əlaqədar təşkilatlar, məktəb, mədəniyyət evi və s. ilə əlaqə saxlamalıdır.

2. Gözəl ifadəlilik və nəqliq qabiliyyəti olan şagirdləri tədbirə cəlb etmək lazımdır.

3. Elçinin həyat və yaradıcılığı haqqında çıxış edəcək şəxslər üçün əvvəlcədən materiallar tərtib edilməlidir.

4. Tədbirin vaxtını və yerini əvvəlcədən təyin etmək lazımdır.

Məlumat üçün əlavə edirik ki, Elçinin yaradıcılığı teatr və kino sənəti ilə sıx bağlıdır. Buna görə də, adından göründüyü kimi, ədəbi-bədii gecə iki hissəyə bölünə bilər. Tədbirin birinci hissəsində müəllif haqqında rəsmi çıxışlar olmalı və məlumatlar verilməlidir, ikinci hissəsində isə tədbirin mövzusu ilə bağlı teatr və ya kino göstərilməlidir.

Qeyd olunmalıdır ki, Elçin bir ssenarist kimi də məşhurdur. Onun “Aman ovçu, vurma məni” (iki hissəli ədəbi ssenari), “Yol qəsəbədən şəhərə gedir” (kinonovella), “Ox kimi bıçaq” (kino-povest), “Qisas” (səhnəcik), “Qızıl” (radiopyes), “İnfarkt” (səhnəcik), “Gecikmiş payız günü” (radiopyes) və s. əsərləri xüsusilə diqqəti cəlb edir.

Yubileyə əlaqədar olaraq kino işçiləri Elçinin ssenariləri əsasında çəkilmiş kinofilmlərin nümayiş etdirilməsini nəzərdən qaçırmamalıdır. Həmin kinofilmlərin adlarını biz baş məqalədə nəzərə çatdırmışıq.

Kitabxanalardan əlavə, digər mədəniyyət ocaqlarında, o cümlədən, klublarda, mədəniyyət evlərində Elçinin yubileyi münasibətilə il ərzində davam edən fotosərgilərin təşkili tövsiyə olunur.

Məsələn:

Elçin – 80: Kino sənətində:

- “Baladadaşın ilk məhəbbəti” filmindən səkillər;
- “Arxadan vurulan zərbə” filmindən səkillər;
- “Mən hələ qayıdacağam” filmindən səkillər;
- “Gümüşü furqon” filmindən səkillər;
- “Bağ mövsümü” filmindən səkillər;
- “Sahilsiz gecə” filmindən səkillər;
- “Milli bomba” filmindən səkillər.

Fotosərgiyə şəkillərdən əlavə bu filmlər haqqında dövrü mətbuatda çap olunmuş müxtəlif materiallar da əlavə oluna bilər.

Xalq yazıçısı Elçinin dramaturgiya sahəsindəki fəaliyyəti də son dərəcə uğurlu alınmışdır. Onun bir sıra pyesləri həm respublikamızın, həm də qardaş Türkiyənin adlı-sanlı teatr səhnələrində tamaşaya qoyulmuşdur.

“Poçt şöbəsində xəyal”, “Şuşaya duman gəlib”, “Ah, Paris, Paris!..”, “Mən sənəin dayınam”, “Dəlixanadan dəli qaçıb, yaxud mənim sevimli dəlim”, “Mənim ərim dəlidir”, “Mahmud və Məryəm”, “Ölüm hökmü”, “Ağ dəvə” və s. dram əsərlərinin il ərzində teatrlarımızda göstərilməsini tövsiyə edirik.

Dram teatrlarımız il ərzindəki tamaşalardan çəkilmiş foto-ların sərgisini nümayiş etdirə bilərlər.

Məsələn:

Elçin – 80: Teatr sənətində: “Poçt şöbəsində xəyal”; “Şuşaya duman gəlib”; “Ah, Paris, Paris!..”; “Mənim ərim dəlidir”; “Ölüm hökmü”; “Mənim sevimli dəlim”; “Ağ dəvə”; “Mən sənəin dayınam”; “Mahmud və Məryəm” tamaşalarından fotosəkillər nümayiş etdirilə bilər.

Fotosərgiyə şəkillərdən əlavə bu pyeslər haqqında dövrü mətbuatda çap olunmuş müxtəlif materiallar da əlavə oluna bilər.

**Elçinin tamaşaya qoyulmuş
dram əsərləri**

Şəki Dövlət Dram Teatrı
“Poçt şöbəsinə xəyal”

10 fevral 1980

Quruluşçu rəssam: Söhrab Ərəbov

Bəstəkar: Cavanşir Quliyev

Quruluşçu rejissor: Ədalət Ziyadxanov

Rollarda: Mahirə Əliyeva (Ədilə), Elman Şeydayev, Vaqif Azəryar, Hüseynağa Atakişiyev, Muxtar İbadov (Kişi), Cahangir Novruzov və Əligüşad Rəhimov (Yoldaş Tək), Rövsən Almuradlı və Ruzigar Cəbiyev (Baba), İradə Əmirova (Gülzar), Qənirə Mirzəyeva (Züleyxa), Rafiq Yunusov və Novruz Cəfərov (Xəlil), Akif Mirzəyev və Mehman Əlyarov (Professor), Sovqat Əhmədova və Emma Qriqorova (Qarı), Xanlar Həşimzadə və Akif Yusifov (Sripkaçı)

Lənkəran Dövlət Dram Teatrı
“Məhmud və Məryəm”

25 mart 1988

Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərindən istifadə edilib

Quruluşçu rəssam: Asif Məmmədov

Quruluşçu rejissor: Oruc Qurbanov

Rollarda: Təvəkkül Əliyev (Məhmud), Elşad Zeynalov (Ziyad xan), Böyükxanım Əliyeva (Qəmər banu), Qabil Quliyev (Keşiş), Adil Zeynalov (Dərviş), Qızılgül Quliyeva (Məryəm), Məhərrəm Musayev (Lal), Mahirə Abdullayeva (Ceyran), Gülnarə Talışlı (Qısır qarı)

S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Mən sizin dayınızam” (“Teatr”)

1 aprel 1995

Quruluşçu rəssam: Arif Əbdürəhmanov

Bəstəkar: Çingiz Almaszadə

Quruluşçu rejissor: Aleksandr Şarovski

Rollarda: Hacı Murad Yegizarov (Direktor), Məbud Məhərrəmov (Əhməd), Lyudmila Duxovnaya (Silvana), Vyaçeslav Kovtun (Baş rejissor), Yuri Baliyev (Aktyor), Tatyana Qross (Katibə), Firdovsi Atakişiyev (Müəllif), Zinaida Sibileva, Maqşud Məmmədov (Teatrın yaradıcı heyəti)

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı.

“Ah, Paris, Paris!”

10 noyabr 1997

Quruluşçu rəssam: Elçin Məmmədov

Musiqi tərtibatçısı: Valeri Neverov

Quruluşçu rejissor: Azərpaşa Nemətov

Rollarda: Telman Adıgözəlov (Əhməd), Hacı İsmayılov (Mehdiqulu), Səyavuş Aslan (Əsədulla), Kübrabəyim Əliyeva (Firəngiz), Zemfira Nərimanova (Züleyxa), Arif Quliyev və Cəfər Əhmədov (Eynşteyn), Yaşar Nuriyev (İsgəndərzadə), Dilarə Nəzirova (Güllər), Məleykə Əsədova və Şəlalə Şahvələdqızı (Gülbəniz), Sevil Abbasova və Məsmə Aslanqızı (Nurbəniz), Elxan Ağahüseynoğlu (Palyaniçko), Lyudmila Duxovnaya (Vera), Kamal Xudaverdiyev (Süpürgəçi), Mətləb Abdullayev, Rövsən Kərimduxt, Nurəngiz Quliyeva, Aynur Əhmədova, Bahar Həsənova (Şəhər əhli, dedi-qodu ustaları, müxbirlər və s.)

**Ankara Dövlət Dram Teatrı. “Dəlixanadan dəliqaçıb”
“Mənim sevimli dəlim”**

Türkiyə
7 aprel 1998

Quruluşçu rejissorlar: Fuad və Zəminə Hacıyevlər.

**Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı.
“Mənim sevimli dəlim” (“Dəlixanadan dəli qaçıb”)
23 may 1998**

Quruluşçu rəssam: Elçin Məmmədov

Musiqi tərtibatçısı: Vladimir Neverov

Quruluşçu rejissor: Azərpaşa Nemətov

Rollarda: Telman Adıgözəlov (Professor), Kübrabəyim Əliyeva və Şəlalə Şahvələdqızı (Şəfqət bacısı), Səyavuş Aslan və Ramiz Novruzov (Baş redaktor), Hacı İsmayilov (Məsul katib), Eldəniz Zeynalov, Əsgər Məmmədoğlu (Siyasi icmalçı), Yaşar Nuriyev və Aqşin Vəlixanov (Şöbə müdiri), Elxan Ağahüseynoğlu (Pantaleymon Polikarpoviç), Cəfər Namiq Kama (Ədəbi işçi), Məsməxanım Aslanqızı (Katibə), Rövşən Kərimduxət və Aslan Şirinov (Polis nəfəri), Xəstəxana işçiləri, tamaşanı başlayan, davam etdirən, bitirən, bədii ruh verən, səsləndirən və s

**Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrı
“Mahmud və Məryəm”**

26 sentyabr 1998

Quruluşçu rəssam: Elnur Babayev

Musiqi tərtibatçısı: Fəxrəddin Dünyamalıyev

Quruluşçu rejissor: Loğman Kərimov

Rollarda: Firəngiz Şərifova (Danışan), Solmaz Qurbanova (Qəmər Banu), Rafiq Hüseynov (Ziyad xan), Süleyman

Ələsgərov (Mirzə Salman), Vüsal Mehrəliyev (Mahmud), Nuriyə Əliyeva (Məryəm), Mübariz Həmidov (Sofi), Elxan Hacı oğlu (Keşiş), Ramiz Sərkərov (Süleyman paşa), Şəfəq Əliyeva (Ceyran), Sona Babayeva (Qısır qarı), Ülvi Cəfərov (Xanəndə oğlu), Elşən Rüstəmov (Bayandur xan), Yasin Qarayev (Azər), Mehriban Abdullayeva (Aysulu), Mübariz Əzizxan oğlu, Rəhib Əliyev (Bayandur ixtiyar), Kübra Dadaşova (Qəmərbanu), Bəxtiyar Kərimov (Dəməngir İsrail), Elman Təvəkkül oğlu (Çoban), Nazim İbrahimov (Ayağıyalın kişi), Vahid Əliyev (Müqəddəs qoca), Eyvaz İbrahimov (Xəfiyyə), Fizzə Məmmədova (Qadın), Rzayeva Sevinc (Gəlin), Ələsgər Qurbanəliyev (Kəndli), Təhminə Məmmədova (Rəqqasə)

S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Mənim sevimli dəlim” (“Dəlixanadan dəli qaçıb”)

28 noyabr 1998

Dekor rəssamı: Aleksandr Fyodorov

Geyim rəssamı: Olqa Abbasova. ***Bəstəkar:*** Çingiz Almaszadə

Quruluşçu rejissor: Aleksandr Şarovski

Rollarda: Səfa Mirzəhəsənov (Baş redaktor), Natalya Tağıyeva (Katibə), Məbud Məhərrəmov (Professor), Aleksandra Nikitina (Tibb bacısı), Nadir Abdulrəhimbəyov (Napoleon), Fərid Tağıyev (Don Kixot), Salman Bayramov (Aşıq)

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Mənim ərim dəlidir” (“Diaqnoz “D...”)

16 oktyabr 1999

Quruluşçu rəssam: Elçin Məmmədov

Musiqi tərtibatçısı: Vladimir Neverov

Quruluşçu rejissor: Azərpaşa Nemətov

Rollarda: Səyavuş Aslan və Yaşar Nuriyev (Kişi), Firəngiz Mütəllibova və Sənubər İsgəndərova (Arvad), Aslan Şirinov

və Rövşən Kərimdux (Oğul), Şəlalə Şahvələdqızı və Ayan Mirqasımova (Qız), Hacı İsmayılov və Ələsgər Məmmədov (Qonşu), Elxan Ağahüseynoğlu (Lder), Zemfira Nərimanova (Xanım), Cəfər Nəmiq Kamal (Dost), Telman Adıgözəlov (Professor), Məsmə Aslanqızı (Falçı Ağabacı), şagird Aysu Əfəndiyeva, şagird Leyla Əsədova və Məsmə Aslanqızı (Uşaq), Rövşən Kərimdux (Cangüdənlərin rəisi), Anar Heybətov (Cangüdənlər)

Ərzurum Dövlət Dram Teatrı.
“Mənim ərim dəlidir”

Türkiyə
3 fevral 2000

Quruluşçu rejissor: Ensar Kılıç.

Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrı
“Ölüm hökmü”

28 oktyabr 2000

Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərindən istifadə edilib

Quruluşçu rəssam: Elnur Babayev.

Quruluşçu rejissor: Loğman Kərimov.

Rollarda: Ədalət Məmmədov, Mircəfər Bağirov (Xosrov), Rafiq Hüseynov (Əbdül Qafar zadə), İradə Şəfiyeva, Şəbnəm Babayeva, Gülşad Baxşiyeva (Arzu), Yasin Qarayev (Əflatun), Tofiq Hüseynov (Professor Zilber), Mübariz Həmidov (Ələsgər, Nəcəf), Bəxtiyar Kərimov (Professor Cümşüdlü).

S. Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
Mənim ərim dəlidir”

16 dekabr 2000

Dekor rəssamı: Aleksandr Fyodorov

Geyim rəssamı: Olqa Abbasova

Musiqi tərtibatçısı: Çingiz Almaszadə

Quruluşçu rejissor: Aleksandr Şarovski

Rollarda: Məbud Məhərrəmov (Ər), Natalya Tağıyeva (Arvad), Eldar Bağırbəyov (Oğul), Ayan Mirqasımova (Qız), Səfa Mirzəhəsənov (Qonşu), Yuri Baliyev (Lider), Yelena Spitsina (Qadın), Fuad Osmanov (Dost), Aleksandr Markatun (Professor), Natalya Tağıyeva (Ağabacı), Nadir Əbdülrəhimbəyov (Mühafizəçi), Elçin İmanov (Həkim), Elmira Əbdürəhmanova (Tibb bacısı), Murad İbrahimov (Birinci sanitar), Kamran Razmovar (İkinci sanitar)

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı.

“Poçt şöbəsinə xəyal”

23 fevral 2001

Quruluşçu rəssamlar: Tahir Tahirov və Ağarəhim Əliyev

Bəstəkar: Səyavuş Kərimi

Quruluşçu rejissor: Mehriban Ələkbərzadə

Rollarda: Bəsti Cəfərova (Ədilə), Ramiz Məlik (Kişi), Səyavuş Aslan (Yoldaş Tək), Məcnun Hacıbəyov (Baba), Fırəngiz Mütəllimova (Gülzar), Hicran Nəsirova (Züleyxa), Cəfər Namiq Kamal (Xəlil), Elxan Ağahüseynoğlu (Professor), Zərnigar Ağakışiyeva (Qadın), Rövşən Kərimduxt (Skripkaçı)

Konya Dövlət Teatrı

“Teatr” (“Mən sənəin dayınam”)

*Türkiyə,
3 mart 2001*

Quruluşçu rejissor: Alpay Ulusoy

C. Məmmədquluzadə adına
Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı
“Mənim ərim dəlidir”

23 mart 2001

Quruluşçu rəssam: Hüseynqulu Əliyev

Musiqi tərtibatçısı: Yusif Əsgərov

Quruluşçu rejissor: Kamran Quliyev

Rollarda: Xəlil Hüseynov (Kişi), Nəzakət Xudiyeva (Arvad),
Bəhrüz Haqverdiyev (Oğul), Elmira Kərimova (Qız), Damət
Xəlilov (Qonşu), Elxan Şeyxov (Lider), Yasəmən Ramazanova
(Xanım), Vidadi Rəcəbov (Dost), Yusif Allahverdiyev
(Professor), Nazlı Hüseynquliyeva (Falçı Ağabacı), Cəbrayıl
Nəbiyev (Cangüdən)

Şuşa Dövlət Musiqili Dram Teatrı.
“Şuşa dağlarını duman bürüyüb”

1 dekabr 2001

Quruluşçu rəssam: Valeh Məmmədov

Musiqi tərtibatçısı: Nəsib Məhərrəmov

Quruluşçu rejissor: Loğman Kərimov

Rollarda: Mələhət Əhmədova (Aparıcı), Azad Məmmədov
(Doppa Dadaş), Hamlet Qənbərov (Cavanşir), Şükufə
Musayeva (Güləndam nənə), İqrar Salamov (İsgəndər Alışov),
Teymur Məmmədov (Hüsəməddin Alovlu), Xuraman Əlizadə
(Mədinə xanım), Zahid Mehdiyev (Əbülfət), Gültəkin
Rəhimova (Dürdanə), Aliyə Əliyeva (Safura arvad), Emin
Məmmədli (Emin), Nisə Hacıyeva (Azadə), İnnə Limaryova
(Marusya), Ruslana Karabayeva (Zoya Fyodrovna), Elmir
Mehdiyev (Kefli), Rauf Şahsuvarov (Sarı Zakir), Mobil
Qurbanov (Sarı Zakirin dostu), Zoya Xarçenko və Lidiya
Povetkina (istirahətçilər), Bəxşeyiş Mehdiyev və Tural
Məhərrəmov (xanəndələr), Nəsib Məhərrəmov, Fəxrəddin
Vəliyev və Rüfət Məmmədov (musiqiçilər)

S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Poçt şöbəsinə xəyal”

23 fevral 2002

Dekor rəssamı: Aleksandr Fyodorov.

Geyim rəssamı: Olqa Abbasova

Musiqi tərtibatçısı: Vladimir Neverov

Quruluşçu rejissor: Aleksandr Şarovski

Rollarda: Mələk Abbaszadə (Adilə), Məbud Məhərrəmov (Tənhayev), Nadir Əbdülrəhimov (Tənhayevin müavini İbrahim), Səfa Mirzəhəsənov (Scripka çalan), Naina İbrahimova (Züleyxa), Natalya Pitkina (Gülzar)

C.Məmmədquluzadə adına
Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı
“Dəlixanadan dəli qaçıb” (“Mənim sevimlidəlim”)

22 oktyabr 2002

Quruluşçu rəssam: Əbülfəz Axundov

Musiqi tərtibatçısı: Elxan Muradov

Quruluşçu rejissor: Kamran Quliyev

Rollarda: Həsən Ağasoy (Professor), Nazlı Hüseynquliyeva (Şəfqət bacısı), Rza Xudiyev (Baş redaktor), Xəlil Hüseynov (Məsul katib), Yusif Allahverdiyev (Siyasi icmalçı), Günay Qurbanova (Katibə), Şirzad Abutalıbov (Şöbə müdiri), Vidadi Rəcəbov (Paneleymon Polikarpoviç), Vüqar Həsənov (Ədəbi işçi).

Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrı
“Ağ dəvə”

15 fevral 2003

Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərindən istifadə edilib

Quruluşçu rəssam: Elnur Babayev

Musiqi tərtibatı: Fəxrəddin Dünyamalıyev

Quruluşçu rejissor: Loğman Kərimov

Rollarda: Firəngiz Şərifova (Məşədixanım), Solmaz Qurbanova (Xanım xala), Lətifə Əliyeva (Əminə xala), Gülşad Baxşıyeva (Safura xala), Mübariz Əlixanoğlu (Əliabbas), Elxan Hacıoğlu (Muxtar), Xuraman Əlizadə (Şövkət), Nicat Kazımov (İbadulla)

Dövlət Qusar Ləzgi Dram Teatrı.

“Mənim ərim dəlidir”

16 mart 2003

Quruluşçu rəssam: Balakərim Səfərov

Musiqi tərtibatçısı: Pirverdi Pirverdiyev

Quruluşçu rejissor: Rəhimxan Qaraxanov

Rollarda: Bağır Əhmədov (Kişi), Rübabə Kazımova (Arvad), Firudin Abdulkərimov (Qonşu), Balakərim Səfərov (Dost), Lider (Rəhimxan Qaraxanov), Qiyafəddin Hacıyev (Professor), Yalçın Qocaxanov (Oğlan), Saiyat Şıxverdiyeva (Qız), Tamara Məmmədova (Xanım), Rəhilə Hacıbalayeva (Falçı Ağabacı)

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı

“Qatil”

26 sentyabr 2003

Quruluşçu rəssam: Nazim Bəykişiyev

Bəstəkar: Aygün Səmədzadə

Quruluşçu rejissor: Mehriban Ələkbərzadə

Rollarda: Şükufə Yusupova və Həmidə Ömərova (Qadın), Sabir Məmmədov və Rövşən Kərimdux (Oğlan), Yaşar Nuri və Elxan Quliyev (Polis), Firəngiz Mütəllibova və Səidə Quliyeva (Qonşu), Mətanət Atakişiyeva və Şəhla Əliqızı (Xanım Həsənzadə)

Qusar Dövlət Ləzgi Dram Teatrı.
“Qatil”

25 dekabr 2003

Quruluşçu rəssam: Balakərim Səfərov

Musiqi tərtibatçısı: Pirverdi Pirverdiyev

Quruluşçu rejissor: Rəhimxan Qaraxanov

Rollarda: Rübabə Kazımova (Qadın), Yalçın Qaraxanov (Gənc kişi), Rəhilə Hacıbəyova (Qonşu qadın), Həsərət Nəsrullayev (Qonşu kişi), Saiyat Şıxverdiyeva (Şagird Həsənzadənin anası)

Gəncə Dövlət Dram Teatrı.
“Qatil”

21 iyun 2005

Quruluşçu rəssam: Vahab Cəfərov

Musiqi tərtibatçısı: Tünzalə Mustafayeva

Quruluşçu rejissor: Vaqif Şərifov

Rollarda: Pərvanə Qurbanova (Qadın), İlham Hüseynov (Gənc kişi), Sevda Orucova (Qonşu qadın), Novruz Cəfərov (Qonşu kişi), Şəlalə Rüstəmov (Həsənzadənin anası)

Cəfər Cabbarlı adına
İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrı
“Poçt şöbəsinə xəyal”

10 dekabr 2005

Quruluşçu rəssam: Nabat Səmədova

Musiqi tərtibatçısı: Cavanşir Quliyev

Quruluşçu rejissor: Firudin Məhərrəmov

Rollarda: Elnarə Heydərova (Ədilə), Vüsal Mehrəliyev (Kişi), Tünzalə Əliyeva (Gülzar), Vaqif Kərimov (Yoldaş Tək), Süleyman Nəcəfov (Baba), Niyaməddin Səfəraliyev (Xəlil), Arif Quliyev (Qoca professor), Elnur Hüseynov (Skrupkaçı), Zəhra Baxşəliyeva (Telefonçu qız)

Səməd Vurğun adına
Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Ulduz, məhəbbət və şampan şərabi” (“Qatil”)

25 mart 2006

Dekorasiya rəssamı: Aleksandr Fyodorov

Geyim rəssamı: Olqa Abbasova

Musiqi tərtibatçısı: Vladimir Neverov

Quruluşçu rejissor: Aleksandr Şarovski

Rollarda: Rima Əmirbəyova (Qadın), Səfa Mirzəhəsənov (Kişi), Ömür Nağıyev (Qonşu), Naina İbrahimova (Məktəblinin anası və poçtalyon), Lalə Süleymanova (Qonşu və Ulduz), Ruqiyyə Quliyeva (Mim)

İstanbul Böyük Bələdiyyə Teatrı.
“Yıldızlar altında cinayət” (“Qatil”)

1 noyabr 2006

Quruluşçu rejissor: Mələhət Abbasova

“Üns” Teatrı.
“Şekspir”

28 mart 2007

Quruluşçu rejissor: Bəhram Osmanov

Quruluşçu rəssam: Nüsrət Hacıyev

Musiqi tərtibatçısı və bədii rəhbər: Nərgiz Paşayeva

Rollarda: Məbud Məhərrəmov (Baş həkim), Sənubər İsgəndərova (Həkim), Fuad Osmanov (Sanitar), Səyavuş Aslan (Stalin), Şükufə Yusupova (Sara Bernar), Firdovsi Ağakişiyev (Drob13), Rafiq Əliyev (Veneralı), Ayan Mirqasımova (Ər-arvad)

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı.

“Arılar arasında”

11 aprel 2008

Quruluşçu rejissor: Bəhram Osmanov

Quruluşçu rəssam: Altay Sadıqzadə. Bəstəkar: Fərəc Qarayev.

Rollarda: Firəngiz Mütəllibova (Qadın), Cəfər Namiq Kamal (Ər), Elşən Cəbrayıl (Topuş), Şəhla Əliyızı (Zulya), Münəvvər Əliyeva (Lyalya), Rəşad Bəxtiyarov (Caba), Şükufə Yusupova və Mətanət Atakişiyeva (Dayə), Nurəddin Mehdixanlı (Baba)

N.B.Vəzirov adına Lənkəran Dövlət Dram Teatrı.

“Mənim sevimli dəlim”

15 oktyabr 2008

Quruluşçu rejissor: Adil Zeynalov

Quruluşçu rəssam: Tərlan Sadıqov

Musiqi tərtibatçısı: Təranə Fərəcova

Rollarda: Eynəli Nurullayev (Baş redaktor), Niftulla Əskərov (Şöbə müdiri), Səadət Mirzəyev (Ədəbi işçi), Təvəkkül Həsənov (Panteleymon Polikarpoviç), Emin Fərzullayev (Siyasi icmalçı), Elnur Əkbərov (Məsul katib), Miraslan Ağayev (Professor) Aynur Əhmədova (Katibə), Təranə Fərəcova (Şəfqət bacısı), Günay Yusibova, Nuranə Nəhmətullayeva (Xəstəxana işçiləri), Nurlan Tahirov (Polis), Esmira Qasımova, Şəbnəm Hüseynova (Kütləvi səhnələrdə)

Gəncə Dövlət Dram Teatrı

“Ölüm hökmü”

22 may 2009

Səhnələşdirən və quruluşçu rejissor: Bəhram Osmanov.

Quruluşçu rəssam: Faiq Osmanov

Musiqi tərtibatı: İradə Muradova

Rollarda: Pərvanə Qurbanova (Yaşlı Arzu), Alim Məmmədov (Qəribli və Ağabala), Məmmədəli Balayev (Əhməd molla), Ramiz Vəliyev (Muxtar Xudavəndə), Salamulla İsmayılov (Xosrov), Novruz Cəfərov (Ələsgər), İlham Hüseynov (Gicbəsər), Elşad Əhmədov (Murad), Yusif Cəfərov (Yaqub), Əli Allahverdiyev (Əbdül Qafarzadə), Şükufə Salmanova (Qaratel), Mətləb Təhməzi (Firudin milis mayoru) Akif Səfərov (Kərəntəli), Arzu Verdiyeva (Günay), Şəlalə Rüstəмова (Katibə), Sələddin Zeynalov (Sarışın), Müşfiq Verdiyev (Məhəllə adamı)

**C.Məmmədquluzadə adına
Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı
“Ah, Paris... Paris...”**

9 iyun 2009

Quruluşçu rejissor: Kamran Quliyev
Quruluşçu rəssam: Hüseynqulu Əliyev
Musiqi tərtibatçısı: Şəmsəddin Qasimov
Rollarda: Rövşən Hüseynov, Rza Xudiyev, Həsən Ağasoy, Nəzakət Xudiyeva, Elmira Kərimova

**S.Vurğun adına
Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Cəhənnəm sakinləri”**

19 dekabr 2009

Quruluşçu rejissor: Kamran Şahmərdan
Quruluşçu rəssam: Tatyana Tarakanova
Musiqi tərtibatçısı: Vladimir Neverov
Rollarda: Səfa Mirzəhəsənov (Kişi), Mələk Abbaszadə (Qadın), Yuri Baliyev (Qonaq, Zabit), Ramil Əliyev (Qonağın oxşarı), Murad Məmmədov, Zaur Şəfiyev, Mariya Dubovitskaya, Həcər Ağayeva, Raulya Türkan (Qonaqlar)

**C.Cabbarlı adına
İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrı.
“Qatil”**

1 mart 2010

Quruluşçu rejissor və səhnə tərtibatçısı: Nazir Rüstəmov
Musiqi tərtibatçısı: Sevdə Ələkbərzadə
Rollarda: Esmiralda Şahbazova (Kimya müəlliməsi), Kərimov
(Qonşu kişi), Nurbəniz Niftəliyeva (Qonşu qadın) və b

**“Dərviş-teatr”
“Şekspir”**

*Moskva,
26 may 2010*

Quruluşçu rejissor və səhnə tərtibatçısı: Mərdan Feyzullayev.
Musiqi tərtibatçısı: Zaur Fərhadov.
Rollarda: Nikolay Malıncin (Stalin), Şirzad Əsəd, Pirallahi
(Sanitar), Taşa Romanova (Sara Bernar), Oleq Deqtyarov (Baş
həkim).

**Şuşa Dövlət Musiqili Dram Teatrı
“Cəhənnəm sakinləri”**

1 noyabr 2010

Quruluşçu rejissor: Elşən Zeynallı
Quruluşçu rəssam: Valeh Məmmədov
Musiqi tərtibatçısı: Firudin Bağiroğlu
Rollarda: Nazir Rüstəmov (Kişi), Püstəxanım Zeynalova
(Qadın), İqrar Salamov (Qonaq zabıt).

**Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Teleskop”**

11 may 2011

Quruluşçu rejissor: Kamran Şahmərdan
Quruluşçu rəssam: Eduard Koçerqin

Geyim rəssamı: Anna Koçerqina

Musiqi tərtibatçısı: Həmid Kazımzadə

Rəqslərin quruluşçuları: Zakir və Yelena Ağayevlər

Rollarda: Məmməd Səfa və Füzuli Hüseynov (Kişi), İlahə Həsənova və Şəhla Əliqızı (Qadın), Ramiz Novruz və Rafiq Kərimduxt (Cənab Cəbrayıl), Hacı İsmayılov və Əli Nur (Cənab İsrail), Əjdər Həmidov və Mirzə Ağabəyli (Cənab Əzrayıl), Sevinc Əliyeva, Şəlalə Şahvələdqızı, Rada Nəsibova, Nigar Güləhmədova, Rəşad Bəxtiyarov, Elnar Qarayev, Elnur Qədirov və Vüsal Mustafayev (ruhlar), Güney Əkbərova və Məhsəti Tahirzadə (mələklər), Sənubər İsgəndərova və Münəvvər Əliyeva (Arvad), Şükufə Yusupova və Hicran Nəsirova (Qayınana), Elşən Cəbrayıl və Aslan Şirinov (Oğul), Məsmə Aslanqızı və Güney Əkbərova (Qız), Sabir Məmmədov və Ayşad Məmmədov (Dost), Şəlalə Şahvələdqızı, Mətanət Atakişiyeva və Ləman İmanova (Xanım), Elxan Quliyev və Elşən Rüstəmov (Həkim), Almaz Amanova və Dilarə Nəzirova (Şəfqət bacısı)

H.Ərəblinski adına

Sumqayıt Dövlət Musiqili Dram Teatrı.

“Qatil”

8 iyul 2011

Quruluşçu rejissor: Firudin Məhərrəmov

Quruluşçu rəssam: Sevinc Həsənova

Musiqi tərtibatçısı: Telman Qəniyev

Rollarda: Xatirə Süleymanova (Qadın), Oqtay Mehdiyev (Kişi), Ulduzə Nəsirova və Növrəstə Həşimova (Qonşu qadın), Mövsüm Hüseynov (Qonşu kişi)

Kırım-tatar Akademik Musiqili Dram Teatrı
“Xəstəkönül” (“Şekspir”)

14 iyul 2011

Quruluşçu rejissor və rəssam: Rinat Bektaşev.

Rollarda: Dilavər Səttarov (Sanitar), Eldar Cəlilov (Drob-13), Marlen Osmanov (Marslı), Fatma Abdullayeva (Ər-arvad), Əşrəf Yəhyayev (Stalin), Refat Seit- Ablayev (Baş həkim), Lemara Cəlilova (Sara Bernar), Gülnar Sefedina (Həkim).

Heydər Əliyev adına
Tbilisi Dövlət Peşəkar Azərbaycan Dram Teatrı
“Qatil”

7 noyabr 2011

Quruluşçu rejissor və musiqi tərtibatçısı: Namiq Valehoğlu.

Rollarda: Şeyla Şamoyeva, Aslan Məmmədov, Marina Məmmədova, Fazil Bayramov, Namiq Valehoğlu.

Avanqard teatrı
“Şekspir”

London
5 dekabr 2011

Quruluşçu rejissor və bədii rəhbər: Deyvid Peri

Rollarda: Peter Stanford (Baş həkim), Dervia Toal (Həkim), Yovan Matič (Drob13), Eleanor Bonnett (Sara Bernar), Florian Raffone (Veneralı), Andrey Rea (Ər-arvad), Konrad Peters (Stalin).

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrı
“Buzovna kəndinin əhvalatları”

18 fevral 2012

***“Toyğun diri qalması” və “Dolça” povestləri əsasında
səhnələşdirən və quruluşçu rejissor:*** Cənnət Səlimova.

Quruluşçu rəssam: Tahir Tahirov

Bəstəkar: Firudin Allahverdi

Rollarda: Sərvər Əliyev (Ağababa), Nuriyyə Əliyeva (Ağabacı), Kübra Dadaşova (Zübeydə), Nübar Novruzova (Xeyransa), Çarhanlı Elşən (Əmirqulu), Eqşin Quliyev (Ağagül), Şəbnəm Hüseynova (Nisə)

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Şekspir”

7 mart 2012

Quruluşçu rejissor: Petru Vutkereu.

Tərtibat rəhbəri: Nazim Bəykişiyev.

Quruluşçu rəssam: Ramin Bəykişiyev

Musiqi tərtibatı: Həmid Kazımzadə.

Rollarda: Ayşad Məmmədov (Baş həkim), Nigar Güləhmədova (Həkim), Aslan Şirinov (Sanitar), Mətanət Atakişiyeva (Sara Bernar), Ramiz Novruzov və Pərviz Bağirov (Stalin), Elşən Cəbrayilov (Veneralı), Şəlalə Şahvələdqızı (Ər-arvad), Elşən Rüstəmov və Anar Heybətov (Drob-13)

S.Vurğun adına
Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı
“Teleskop”

12 may 2012

Quruluşçu rejissor: İrana Tağızadə

Quruluşçu rəssam: Emil Kapelyuş (Sankt-Peterburq)

Geyimlər üzrə rəssam: Yuriy Suçkov (Sankt-Peterburq)

Musiqi tərtibatı: Vladimir Neverov

Rollarda: Səfa Mirzəhəsənov (Kişi), Aleksandra Nikuşina (Qaynana), Yuri Baliyev (Həkim), Natalya Baliyeva (Mələk Əzrayıl), Fuad Osmanov (Dost), Bella Safina (Həyat yoldaşı), Milana Mardaxanov (Qızı), Elşad Murtuzov (Oğlu), İlkin

Mehdiyev (Mələk Mikayıl), Fərid Bəhramov (Mələk İsrəfil),
Teymur Rəhimov (Mələk Cəbrayıl).

“Baltiyskiy dom” teatrı
“Qatil”

Sankt-Peterburq
9 iyun 2012

Quruluşçu rejissor və musiqi tərtibatçısı: Kamran Şahmərdan
Quruluşçu rəssam: Valeriy Polunovskiy
Baletmeyster: Natalya Kasparova.
İşıq üzrə rəssam: Denis Zaikin.
Rollarda: Natalya Popova, Valeri Stepanov.

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Qatil”

5 oktyabr 2012

Yeni quruluş
Quruluşçu rejissor: Mehriban Ələkbərzadə
Səhnə tərtibatı: İlham Elxanoğlu
İşıq üzrə rəssam: Rafael Həsənov
Bəstəkar: Aygün Səmədzadə
Rollarda: Münəvvər Əliyeva (Qadın), Hikmət Rəhimov
(Oğlan), Elxan Quliyev (Polis), Səidə Quliyeva (Qonşu)

Şimali Kipr Dövlət Teatrı
“Qatil”

22 yanvar 2013

Quruluşçu rejissor: Mehriban Ələkbərzadə
İkinci rejissor: Yılsay Özbudak
Səhnə effektləri: Hüseyn Özinal
Musiqi tərtibatı: Ütku Yerebakan
Rollarda: Oya Akın, Tuyqun Töre, Yılsay Özbudak, Bilen Kılıç

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Sənətkarın taleyi”

15 mart 2013

Quruluşçu rejissor: İranə Tağızadə

Quruluşçu rəssam: Tatyana Melnikova

Geyim üzrə rəssamlar: İranə Tağızadə, Tatyana Melnikova

Musiqi tərtibatı: Vladimir Neverov

İşıq üzrə rəssam: Rafael Həsənov

Rollarda: Firdovsi Atakişiyev (Hüseyn Ərəblinski), Natəvan Hacıyeva (Maya), Cəfər Namiq Kamal (Poloni), Elşən Cəbrayılov (Yaqo), Ayşad Məmmədov (Bıqlı artist), Vüsal Mustafayev (Carçı), Əjdər Zeynalov (Qubernator), İlham Hüseynov (Qraf), Şükufə Yusupova (Qrafıya), İnnə İmranova (Freylina), Aslan Şirinov (Gənc teatr vurğunu), Hicran Nəsirova (Bibi), Hikmət Rəhimov (Əbdül), Əsgər Məmməd-oğlu (Molla), Vasif Həsənəliyev (Qoçu), Anar Heybətov (İntelligent), Mirzə Ağabəyli (Baqqal), Cümşüd Zeynalov (Redaktor), Rəşad Bəxtiyarov (Jurnalist), Əjdər Həmidov (Məmur), Telman Əliyev (Neftxuda Hacı Məmməd Tağı).

Tristan Bates teatri
“Mənim sevimli dəlim”

London,
9 aprel 2013

Quruluşçu rejissor: Mettyu Gould

Dizayner: Tom Kitney

Musiqi tərtibatı: Məmməd Ənsari

Piar marketing: Natalia Bobrovska

Fotoqraf: Natali Albicka

Rollarda: Riçard Stirlinq, Oliver Mavdsley, Ralf Boqard, Daniel Robinson, Qaret Bennett-Ryan, Danni Vainrayt, Andrey Saykes, Viktoriya Farley, Viktoriya Sye

Bakı Uşaq və Gənclər Teatrı
“Humayın yuxusu”

8 may 2013

Səhnələşdirən və quruluşçu rejissor: Könül Şahbazova

Rejissor köməkçisi: Niyaz Qasimov

Rəssam: Sevdə Məmmədova

Musiqi tərtibatçısı: Rauf Hüseynli

Gəncə Dövlət Dram Teatrı
“Cəhənnəm sakinləri”

29 iyun 2013

Quruluşçu rejissor: Gümrah Ömər

Rəssam: Vahab Cəfərov

Musiqi tərtibatçısı: Tünzalə Mustafayeva

Rollarda: Pərvanə Qurbanova (Qadın), Elxan Abbasov (Kişi),
Murad İbrahimov (Qonaq)

İstanbul Böyük Bələdiyyə Teatrı
“Şekspir”

26 dekabr 2013

Quruluşçu rejissor: Mələhət Abbasova

Quruluşçu rəssam: Aydan Doğan

Geyim rəssamı: Emra Albayrak Şahin

Bəstəkar: Aygün Səmədzadə

Rollarda: Sezai Aydın, Hakan Arlı, Selma Kutluğ və b.

Bakı Bələdiyyə Teatrı
“Diaqnoz D.” (“Mənim ərim dəlidir”)

6 may 2014

Quruluşçu rejissor və rəssam: Oruc Qurbanov

Musiqi tərtibatı: İzzət Qurbanov

Rollarda: Tofiq Bayramov və Elxan Rzayev (Kişi), Səmayə Sadıqova (Qadın), Toğrul Rza (Oğlan), Ülviyyə Rza və Arzu Ağayeva (Qız), Aydın Əliyev və İsmayıl Atakişiyev (Qonşu), İlqar Musayev və Elxan Rzayev (Dost), Əfqan Soltanov (Partiya lideri), Hüsniyyə Mürvətova və Təzəgül Məmmədova (Xanım), Gülsabah Quliyeva və Şahzadə Babayeva (Falçı), Vaqif Əliyev (Professor).

**N.B.Vəzirov adına
Lənkəran Dövlət Dram Teatrı
“Cəhənnəm sakinləri”**

26 may 2014

Quruluşçu rejissor: Gümrah Ömər.

Quruluşçu rəssam: Tərlan Sadıqov.

Musiqi tərtibatı: Fərahim Fərəcov.

Rollarda: Qabil Quliyev (Kişi), Adil Zeynalov (Zabit), Əbülfəz Axundov (Qonaq), Qızılgül Quliyeva (Qadın), Aynur Əhmədova (Gənc qadın), Tərlan Abdullayev (Pioner).

**Testved
“Teleskop”**

London

25 fevral 2015

Quruluşçu rejissor: Metyü Qold

Səhnə dizaynı: Faye Bradley

Kostyum dizayneri: Jan Qray

Səhnə meneceri: Pol Tomas

Rollarda: Kris Simmons (Kişi), Tanya Frenks (Qadın), Co Eyr, Serxio Kovino, Anna Darvas, Pol Brennan, Reyçel Esposti, Amanda Rid, Eliot Bornman, Felisiti Colli, Hanna Genesisus

St.Ceyms Teatrı

“Cəhənnəm sakinləri” pyesinin motivləri əsasında

“Gecə yarısı” (“Midnight”) adlı musiqili tamaşa

London

9 oktyabr 2015

Quruluşçu rejissor: Metyü Qold

Musiqi tərtibatı: Laurensa Mark Uayt və Ceyms Kliv

Rollarda: Devid Hanter, Rebekka Trehern, Nikolas Kolikos,
Nik Heys, Qreq Kastilyoni, Kiara Ceys, Cenni O'Lirini, Tomas
Satkliff

De Mint Teatrı

(“The Somplete Theatre Sompany”)

“Şekspir”

Nyu-York.

18 noyabr 2015

Quruluşçu rejissor: Enni Uard.

Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrı

“Baladadaşın toyhamamı”

10 mart 2016

Səhnələşdirən: Nofəl Vəliyev (mahnı mətnləri Vüqar
Əbdülovundur)

Bəstəkar: Firudin Allahverdi

Quruluşçu rejissor: Cənnət Səlimova

Rollarda: Əmrah Dadaşov (Baladadaş), Mehriban Zalıyeva
(Bikə), Çingiz Əhmədov (Malik), Möylə Mirzəliyev
(Qəzənfər), Fərid Rzayev (Ələkbər), Səidə Şərifəliyeva (Sevil),
Nahidə Orucova (Şəfiqə), Əliməmməd Novruzov (Murad),
Telnaz Hüseynova (Balacaxanım), Ağaxan Şərifov
(Peyinsatan), Elçin İmanov (Sürücü), Fatma Mahmudova
(Zübeydə), Hüseyn Əlili (Ağaəli), Məhərrəm Qurbanov

(Əmirqulu), Novruz Əliyev (Nəcəf), Gülçöhrə Abdullayeva (Umxanım), Ülviyyə Əliyeva (Anaxanım), Şaban Cəfərov (Əzizağa), Nigar Qarayeva (Suğra), Gülnarə Abdullayeva (Ağabacı), Rəsmiyyə Nurməmmədova (Ədilə), Gülnarə Əzizova (Elmira), Rahib Məmmədzadə (Ağanəcəf).

Ozurqeti Dövlət Dram Teatrı
“Şekspir”

Gürcüstan
4 aprel 2016

Quruluşçu rejissor: Otar Kutaladze

Bədii rəhbər: Vasili Çikoqidze

Rollarda: Temur Kvirkveliya, Liya Markiaşvili, Gennadi Nikolaşvili, Levan Savinadze, Şorena Kvetadze, İvano Çixaidze, Bela Kikvadze, Aleksandr Lomidze

“L.Arte del Teatro”. Pescara
“Şekspir”

İtaliya
14 may 2016

Quruluşçu rejissor: Patrizia Di Fulvio.

Tərcüməçi: Marqarita Cristiani

Rollarda: Cuido Silveri, Cianluca Kastellano, Françesko Persiko, Valentina Caiano və b.

S.Vurğun adına
Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı.
“Artistin taleyi” (“Sənətkarın taleyi”)

20 may 2016

Quruluşçu rejissor: İrana Tağızadə

Dekorasiya rəssamı: Mustafa Mustafayev

Geyim rəssamı: Olqa Abbasova

Musiqi tərtibatı: Vladimir Neverov

Rollarda: Firdovsi Atakişiyev (Hüseyn Ərəblinski), Natəvan Hacıyeva (Maya), Əsgər Rəhimov (Poloni), Teymur Rəhimov (Yaqo), Oleq Əmirbəyov (Bıqlı artist), Yaroslav Trifonov (Carçı), Yuri Baliyev (Qubernator), Aleksey Saprıgin (Qraf), Ayan Mirqasımova (Qrafıya), Elmira Aslanova (Bibi), Murad Məmmədov (Əbdül) , Boris Brodski (Molla), İbrahim Çingiz (Qoçu), Fərid Bəhramov (İntelligent), İosif Tkaç (Baqqal), Zaur İsgəndərov (Redaktor), Nazim Cabbarov (Jurnalist), Yaqub Zeynalov (Neftxuda Hacı Məmməd Tağı)

**C.Məmmədquluzadə adına
Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı
“Arılar arasında”**

25 noyabr 2016

Quruluşçu rejissor: Kamran Quliyev

Quruluşçu rəssam: Əbülfəz Axundov

Musiqi tərtibatçısı: İmamqulu Əhmədov.

Rollarda: Həsən Ağasoy, Əbülfəz İmanov, Zülfüyyə Zeynalova, Zəminə Baxşəliyeva, Səyyad Məmmədov, Şölə Novruzbəyli və b.

**C.Cabbarlı adına
İrəvan Dövlət Azərbaycan DramTeatrı
“O da aşiq ola yaza dünyada...”**

19 dekabr 2016

Layihənin bədii rəhbəri: İftixar Piriye

Quruluşçu rejissor: Nicat Qərib

Quruluşçu rəssam: Vahid Mirzəliyev.

Rəssam: Məhsəti Eldarova

Xoreoqraf: Zaur Əliyev

Musiqi tərtibatçısı: Çingiz Xəlilov

Rollarda: Vaqif Kərimov, Şəbnəm Cəbraylova, Əjdər Zeynalov, Zülfiyyə Eldarqızı, Niyaməddin Səfərəliyev, Tural Tahir, Emin Sevdimaliyev, Məryəm Qələndərova, Rövşən Cəfərov, Ayşən Mirzəyeva

Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı
“Cəhənnəmsakinləri”

6 oktyabr 2017

Azər Dadaşovun musiqisindən istifadə olunub

Quruluşçu rejissor və rəssam: Azər Paşa Nemətov

Musiqi tərtibatı: Kamil İsmayilov

Rollarda: Məleykə Əsədova (Qadın), Nurəddin Mehdixanlı (Qonaq), Elşən Rüstəmov (Kişi), Mirzə Ağabəyli (Qonşu), Vüsal Mustafayev, Elçin Əfəndi, Ləman İmanova, Rüstəm Rüstəmov, Rada Nəsibova, Ramin Şıxəliyev, Xədicə Novruzlu

Union Teatrı

“Cəhənnəm sakinləri” pyesinin motivləri
əsasında “Gecəyarısı” musiqiklinin premyerası

London

5 sentyabr 2018

Quruluşçu rejissor: Kate Golledge

Dirijor: Harry Raden-Brown

Musiqi parçalarındakı sözləri işləyən: Timoti Knapman.

Xoreoqraf: Chris Cuminq

Səhnə və kostyum dizayneri: Elliot Squire

İşıq dizayneri: Fridthjofur Thsteinsson

Rollarda: Solin Burnicle (Kişi), Norma Butikofer (Qadın), Leon Scott (Qonaq)

Ədəbiyyat siyahısı (2014 - 2022)

- 1. “Aqoniya”, yaxud təkamül? XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatına bir nəzər** / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2014. – 61 s.
- 2. Baş:** roman / Elçin. – Naxçıvan: Əcəmi, 2017. – 351 s.
- 3. Baş:** roman / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2019. – 191 s.
- 4. Daha dərin qatlara:** seçilmiş məqalə və esselər / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2019. – 855 s.
- 5. Ədəbiyyat və cəsarət tərcümanı – Abbas Zamanov** / Elçin; red. M.Seyidov. – Bakı: Gənclik, 2016. – 142 s.
- 6. Kaşeyin taleyi:** [hekayə, povest] / Elçin; red. R.Məcid; layih. rəhb. X. Rza. – Bakı: Mütərcim, 2015. – 96 s.
- 7. Qırx beş:** seçilmiş hekayələr / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2019. – 645 s.
- 8. Mənə niyə gülürlər?:** hekayələr / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2019. – 95 s.
- 9. Özümüz və sözüümüz** / Elçin, Vilayət Quliyev. – Bakı: Şərq-Qərb, 2016. – 319 s.
- 10. Pyeslər** / Elçin. – İstanbul: Zengin, 2020. – 240s.
- 11. Romanlar:** Mahmud və Məryəm; Ağ dəvə; Ölüm hökmü / Elçin; [ön söz N. Şəmsizadə]; [red. S. Nuruqızı, A. Abbas]. – Bakı: Aspoliqaf, 2013. – 735, [1] s.
- 12. Söz azadlığı tənqidimizə nə verib** / Elçin. – Bakı: Təhsil, 2017. – 78 s.

- 13. Abbas Zamanın amalı, əməli və əsərləri: Ədəbiyyat və cəsarət tərcümanı** / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 13 fevral. – S. 2-5.
- 14. Ağadadaşın kişi sözü** / Elçin // 525-ci qəzet. – 2021. – 17 aprel. – S.16-17; Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 17 aprel. – S. 2-3.

15. Ağrının bədii ifadəsi: Frans Kafka və onun miniatürləri haqqında bir neçə söz / Elçin // 525-ci qəzet. – 2019. – 8 fevral. – S. 14-15.

16. Ağrıyan şair: Məhəmməd Hadi mənim üçün kimdir? / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 30 noyabr. – S.5; 525-ci qəzet. – 2019. – 4 dekabr. – S.15

17. Altmış beşlə üz-üzə: Abid Tahirli haqqında bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2020. – 28 noyabr. – S.6; 525-ci qəzet. – 2020. – 28 noyabr. – S. 16.

18. “525-ci qəzet” barədə bir neçə söz / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 9 sentyabr. – S. 8.

19. Bəcəklər: Maskalar silsiləsindən / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2018. – 7 aprel. – S. 2-3; 525-ci qəzet. – 2018. – 7 aprel. – S. 16.

20. Cavid humanizmi və Cavid intiqamı: Hüseyn Cavid – 140 / Elçin // Xalq qəzeti. – 2022. – 25 oktyabr. – S. 9.

21. Cavid intiqamı: Hüseyn Cavid haqqında bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2022. – 22 oktyabr. – S. 3.

22. Cism ilə ruhun vəhdəti: Nizami Gəncəvi haqqında söz / Elçin // 525-ci qəzet. – 2021. – 2 oktyabr. – S.10-11; Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 9 oktyabr. – S. 4-5.

23. Çingizxanın daşları / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 11 mart. – S. 16-17.

24. Dördüncü qapı: Sonanın həyatı barədə hekayə / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 13 mart. – S. 4-5; 525-ci qəzet. – 2021. – 13 mart. – S.16.

25. Ədəbi düşüncələr / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2020. – 19 sentyabr. – S. 16-19; 10 oktyabr. – S.12-13; 17 oktyabr. – S. 10-11.

26.Ədəbiyyata sədaqətlə: İsa Həbibbəylinin 70 illiyinə bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 12 oktyabr. – S. 4.

27. Əlibalanın şeirləri / Elçin // Ədalət. – 2019. – 19-20 iyul. – S.9; Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 20 iyul. – S.4; 525-ci qəzet. – 2019. – 20 iyul. – S. 11.

28. Xalqın qələbəsi və xalqın faciəsi / Elçin // Yeni Azərbaycan. –2020. – 21 oktyabr. – S. 6.

29. İntihar: Gözəl kor qız haqqında hekayə / Elçin // Ədəbiyyatqəzeti. – 2017. – 29 aprel. – S. 16-18 .

30. Məmməd Orucun özü və sözü: 75 illik münasibətilə bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2022. – 12 mart. – S. 6.

31. Mənəviyyatın təmizliyi: unudulmaz Musa Məmmədov haqqında bir neçə söz / Elçin // 525-ci qəzet. – 2021. – 7 iyul. – S. 14.

32. Məsuliyyətimizi nə üçün janrın boynuna atırıq? Tənqidimiz və ədəbi prosesimiz ətrafında bir neçə söz // 525-ci qəzet. – 2019. – 2 mart. – S. 10 / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 2 mart. – S. 5-7; 11-12. – *Birinci məqalə*.

33. Məsuliyyətimizi nə üçün janrın boynuna atırıq? Tənqidimiz və ədəbi prosesimiz ətrafında bir neçə söz / Elçin //Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 8 mart. – S. 4-6; 525-ci qəzet. – 2019. – 8 mart. – S. 10-11-12. – *İkinci məqalə*.

34. Məsuliyyətimizi nə üçün janrın boynuna atırıq? Tənqidimiz və ədəbi prosesimiz ətrafında bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 16 mart. – S.4-6; 525-ci qəzet. – 2019. – 16 mart. – S. 10-12. – *Üçüncü məqalə*.

35. Müasirlik ənənənin davamıdır // Ədəbiyyat qəzeti. –2017. – 1 aprel. – S. 5.

36. Mühacir ədəbiyyatımızın tədqiqi / Elçin // Ədəbiyyatqəzeti. – 2017. – 8 iyul. – S. 6-7.

37. Nizami-60: Gənclik və müdriklik: Yaxud, Nizami, bəs roman nə oldu? / Elçin // 525-ci qəzet. – 2019. – 20 aprel. – S.12; Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 20aprel. – S. 7.

38. Nizami və onun tədqiqatçısı haqqında bir neçə söz / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2017. – 23 sentyabr. – S. 2.

39. Otuz ildən sonra / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2018. – 5 may. –S. 2.

40. Ölümə hazır olan insan (Milyonçu qadını tərcümə edərkən) / Elçin // Azərbaycan. – 2017. – № 4. – S. 3-6; 525-ci qəzet. – 2017. – 22 aprel. – S. 16.

41. Səmimilik və təbiilik. Vaqif Nəsinin yeni kitabına yazılmış söz / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 8 aprel. – S. 12; Ədəbiyyat qəzeti. – 2017. – 8 aprel. – S. 3.

42. Sirlərin bədii və elmi sərgüzəştləri: Kamal Abdullanın 70 illiyinə / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2020. – 5 dekabr. – S. 5; 525-ci qəzet. – 2020. – 5 dekabr. – S. 10.

43. Siz kimsiniz, Qəzənfər Paşayev? / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 29 iyul. – S. 10.

44. Söz azadlığı tənqidimizə nə verib / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 21, 28 oktyabr; 4 noyabr. – S. 8-10; Ədəbiyyat qəzeti. – 2017. – 4 noyabr. – S. 8-10; Azərbaycan. – 2017. – № 12. – S.162- 186.

45. Stalin: iki hissə və səkkiz şəkildən ibarət faciəli fars / Elçin // Azərbaycan. – 2020. – № 1. – S. 17-52.

46. Şanapipik: Şeyx Hüsəməddin Ağə haqqında hekayə / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 30 yanvar. – S. 2-3; 525-ci qəzet. – 2021. – 30 yanvar. – S. 14.

47. Şəxsiyyət və ləyaqət / Elçin // 525-ci qəzet. – 2022. – 30 aprel. – S.14; 15; Ədəbiyyat qəzeti. – 2022. – 30 aprel. – S. 6-7.

48. Şeytan əməli: Absurd pyes / Elçin // 525-ci qəzet. – 2017. – 16dekabr. – S. 16.

49. Şeytan sonatası / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2017. – 30 sentyabr. – S. 14-15.

50. Şuşanın dağları başı dumanlı... / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2021. – 20 mart. – S.2-4; Ədalət. – 2021. – 20 mart. – S.7; 30 mart. – S. 5; 525-ci qəzet. – 2021. – 20 mart. – S. 10-12.

51. Taleyin yazısı: Ümm-ül Banunun “Min bir gecə” nağılı / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 28 sentyabr. – S. 2-5; 525-ci qəzet. – 2019. – 20 oktyabr. – S. 8-10.

52. Tut budağı, ərik budağı və sarı bülbülün nağılı // 525-ci qəzet. – 2017. – 30 dekabr. – S. 14.

53. Vəzifə kiminsə boynuna biçilməyib / Elçin // Türüküstan. – 2018. – 22-28 may. – S. 9; Ədalət. – 2018. – 17 may. – S. 5; 525-ci qəzet. – 2018. – 19 may. – S. 8-9.

54. 100 ilin ən mühüm ədəbi salnaməsi “Azərbaycan”-100 / Elçin // Ədəbiyyat qəzeti. – 2022. – 31 dekabr. – S. 5.

**Xalq yazıçısı Elçin haqqında
dərc olunan materiallar
(2014–2022)**

55. Cabbarlı, N. Elçin və Azərbaycan mühacirətşünaslığının problemləri / Nikpur Cabbarlı. – Bakı: Təhsil, 2014. – 94 s.

56. Cahangir, Ə. On üçüncü gecə: Xalq yazıçısı Elçin haqqında məqalələr / Əsəd Cahangir. – Bakı: Təhsil, 2016. – 157 s.

57. Cəfərov, N. Elçin. Yazıçının yaradıcılıq yolu / Nizami Cəfərov. – Bakı: Zərdabi LTD, 2017. – 278 s.

58. Ələsgərov, B. Elçin. Ömrün 75-ci baharı / Bəybala Ələsgərov. – Bakı, 2018. – 95 s.

59. Əlizadə, M. Elçinin teatr dünyası / Məryəm Əlizadə. – Bakı: Təhsil, 2014. – 310 s.

60. Xəyal, S. Elçin / Sona Xəyal. – Bakı: Vətənoğlu, 2014. – 158 s.

61. Qərib, M. Elçin – el üçün / Mehdi Qərib. – Bakı: Vektor, 2014. – 122 s.

62. Məmmədəliyeva, L. Elçin publisistikasında “Tənha adam” – Ulu Öndər obrazı / Leyla Məmmədəliyeva. – Bakı: Elm, 2016. – 116 s.

63. Paşayev, Q. Elçin haqqında düşüncələrim / Qəzənfər Paşayev. – Bakı: Təhsil, 2013. – 141 s.

64. Rəhimli, İ. Azərbaycan teatr tarixi / İlham Rəhimli. – Bakı: Şərq-Qərb, 2017. – 608 s.

65. Piriye, İ. Müstəqillik dövrü teatrımızın inkişafında Elçin dramaturgiyasının mövqeyi / İftixar Piriye. – Bakı: Apastroff, 2013. – 226 s.

66. Piriye, İ. Elçin teatrı: absurd dram “Qeyri-səlis məntiq” nəzəriyyəsi kontekstində / İftixar Piriye. – Bakı: Apostrof-A, 2022. – 167 s.

67. Tağısoy, N. Elçinin “Baş” romanı struktur-funksional təhlil müstəvisində / Nizami Tağısoy. – Bakı: Təhsil, 2017. – 271 s.

Səhnə həyatının anları

“Mənim sevimli dəlim” Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında

“Mənim sevimli dəlim” London səhnəsində

“Mənim sevimli dəlim” Lənkəran səhnəsində

“Mənim ərim dəlidir” teatr tamaşası

Elçinin “Qatil” pyesi Sankt-Peterburqda

Xalq yazıçısı Elçinin “Şekspir” pyesi əsasında hazırlanmış tamaşanın Avropa premyerası

Londonda Elçin Əfəndiyevin “Cəhənnəm sakinləri” pyesinin ingilis dilində premyerası

Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrında “Baladadaşın toy hamamı” ikihissəli musiqili lirik komediya

*Naxçıvanda Elçinin “Arılar arasında”
tamaşasına baxış zamanı*

*S.Vurğun adına Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatında
“Poçt şöbəsinə xəyal” tamaşası*

*İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrında
“O da aşiq ola yaza dünyada...” tamaşası*

Mündərcat

E.İ.Əfəndiyevin “İstiqlal” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı	3
E.İ.Əfəndiyevin “Şərəf” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı	4
E.İ.Əfəndiyevin “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı	5
Heydər Əliyev. Xalq Yazıçısı Elçinə	6
Oxuculara (Xalq yazıçısı Elçin)	8
Nizami Cəfərov. Ədəbiyyat yaradıcısı, metodoloqu və təəssübkeşi	9
Bəybala Ələsgərov. Elçin dünyası	16
Elnarə Mehbalıyeva. Elçin nəsrinin şeirliyi	25
Elçinin kitab haqqında fikirləri	31
Elçinin “Ədəbi düşüncələr”indən	32
Ədəbiyyat, incəsənət, dövlət xadimləri və oxucuları Elçin haqqında	40
Elçin poeziyada	63
Elçin yaradıcılığının mədəni-maarif müəssisələrində təbliği .	69
Elçinin tamaşaya qoyulmuş dram əsərləri	75
Ədəbiyyat siyahısı	100
Səhnə həyatının anları	105

M.F.Axundov adına Azərbaycan
Milli Kitabxanası
Ünvan: AZ-1000 Bakı ş., Xaqani küç. 57;
E-mail: contact@anl.az;
URL: www.millikitabxana.az
Sifariş: 2
Çapa imzalanmışdır: 25.01.2023
Tirajı: 100
Pulsuz

Mətbəənin direktoru: *Elman Qasimov*
Dizayner: *Mətanət Əliqızı*

Formatı 60x84 1/16. Həcmi 7 ç.v. Sifariş № 06
“Zərdabi Nəşr” MMC Nəşriyyat Poliqrafiya müəssisəsi
Tel.: (012) 493 51 92, (050; 055; 070) 344 76 01
e-mail: zerdabi_em@mail.ru